

Δεκέμβριος 2023
Τεύχος 35

ΠΛΕΙΑΔΕΣ

Είτε βραδιάζει / είτε φέγγει / μένει λευκό / το γιασεμί.

Γιώργος Σεφέρης

Πλατύτερα, Άγιος Σπυρίδων Μεσολογγίου, χειρ. Ιωάννου και Αγγέλου Κασόλα.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ
ΕΙΔΙΚΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ
“ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ”
Ν. Αιτωλοακαρνανίας

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ - ΑΓΡΙΝΙΟ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ
ΔΥΤΙΚΗΣ
ΕΛΛΑΔΑΣ
χέρια ανιψέεις!

Ενημερωτικό, κοινωνικό και πολιτιστικό περιοδικό
Έτος ιδρύσεως 2000
Αριθμός φύλλου: 35 – αντίτυπα 1.500

Έδρα – Α' Εκπαιδευτική Μονάδα:

Κύπρου & Αρχ. Δαμασκηνού, Μεσολλόγγι 30200
Τηλ.: 26310 25130, 26310 24468 – Fax: 26310 26321
e-mail: ergpenel@otenet.gr • site: www.ergpanel.gr

Β' Εκπαιδευτική Μονάδα – Αγρίνιο 30100

Τηλ. 26410 39750 – Fax: 26410 39751
e-mail: panelerg@otenet.gr

Ιδιοκτήτης: Εργαστήρι «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ»
για άτομα με νοητική υστέρηση και συνοδές
αναπηρίες, κινητικές, αισθητηρίων οργάνων,
λόγου, ελαφρές ψυχικές διαταραχές, αυτισμό,
σύνδρομο Down κ.α., νομού Αιτωλίας/Αχαΐας.

Ιδρύτρια του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ»
και του περιοδικού: **Μαρία Τσούτσου**

ISSN: 2459-3389

Εκδότης (Σύμφωνα με το νόμο)

Το Δ.Σ. του Εργαστηρίου "ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ"

Πρόεδρος: **Διονυσία Σαμαντά**

Αντιπρόεδρος: **Μαρίτσα Χατζή**

Γ. Γραμματέας: **Ασπασία Καρατζογιάννη**

Ταμίας: **Μαρία Χρονοπούλου**

Μέλος: **Δώρα Ρουπάκη**

Μέλος: **Αμαλία Ρόμπολα**

Μέλος: **Μαρίνα-Μαρία Αγγέλη**

Καλλιτεχνική επιμέλεια – Συντακτική Επιτροπή

Διονυσία Σαμαντά

Φρίντα Κολοβού – Μήτσιου

Βαρβάρα Καπώνη – Μικέλλη

Ελένη Μούρτη – Μάλαινου

Σοφία Παπακωνσταντίνου – Τσικριτζή

Έλενα Ζαβιτσανάκη

Επιμέλεια έκδοσης

Φαίνη Τσιμπουράκη

Αλληλογραφία – Συλλογή ύλης

Φαίνη Τσιμπουράκη

Ιουλία Λάκκα

Χριστίνα – Μαρία Καράμπελα

Διευθυντής Έκδοσης

Δημήτριος Χειμαριώτης

Οικονομική διαχείριση

Θανάσης Σαπλαούρας

Χαρά Τηλιγάδα

Όσοι εργάζονται για το περιοδικό «ΠΛΕΙΑΔΕΣ»
δεν αμείβονται, είναι εθελοντές.

Εκτύπωση: asmi@kopoulos.gr τηλ.: 26310 22428

Η δημοσίευση των κειμένων στο περιοδικό μας γίνεται
με την ευθύνη των συγγραφέων. Κείμενα, φωτογραφίες, έντυπα κ.λπ.,
δημοσιευμένα ή μη, δεν επιστρέφονται. Η Συντακτική Επιτροπή
διατηρεί το δικαίωμα περικοπής μακροσκελών κειμένων.

Αποστέλλεται δωρεάν: σε Οργανισμούς, Δήμους, Κοινότητες,
Νομικά πρόσωπα Δημοσίου & Ιδιωτικού Δικαίου,
Μέσα μαζικής ενημέρωσης, Συλλόγους κ.λπ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Χαιρετισμός της Προέδρου

Διονυσίας Σαμαντά σελ. 3

Γιάννη Βλαχογιάννη

«Της φτώχειας τα στερνά» σελ. 4-5

Ευρωπαϊκές συμμετοχές σελ. 6-7

Παγκόσμια Ημέρα στόμων με αναπηρία 2022

Εκδηλώσεις για την ανάδειξη νέου Δ.Σ. σελ. 8

Ευρωπαϊκοί αγώνες BOCCCE σελ. 9

Εγκαινία νέων στεγών σελ. 10-11

“Πορτρέτα Γυναίκων”

Ζακλίν ντε Ρομιγύ σελ. 12-13

Δραστηριότητες σελ. 14-15

«Απ' την αρχή»

Βράβευση Μαρίας Τσούτσου

& Διονυσίας Σαμαντά σελ. 17

Γιάννης Κασόλας σελ. 18-19

Εφ' όλης της ύλης σελ. 20-21

Καλοκαιρινή κατασκήνωση 2023 σελ. 22

8ο Πανελλήνιο Συνέδριο Αυτισμού σελ. 23

Αξιολόγηση Προγραμμάτων ΕΣΠΑ

Τιμητική διάκριση

Δρος Σωτήρη Κωστόπουλου σελ. 24

Ο Σύλληγος «Φίλων, Γονέων

& Εθελοντών» του Εργαστηρίου σελ. 25

Ο νέος Μητροπολίτης αγκαλιάζει το έργο

του Εργαστηρίου σελ. 26-27

Εκδρομές σελ. 28

Μουσείο Άλτατος σελ. 29

Φωτεινή σελίδα σελ. 30

Χριστουγεννιάτικη γιορτή σελ. 31

Τα πουλιά και η κλιματική αλλαγή σελ. 32-33

Γ. Σεφέρης σελ. 34

Μνήμη Αικατερίνης Μεταξωτού σελ. 35

Γι' αυτούς που έφυγαν

από κοντά μας σελ. 36-38

Ευχαριστήρια σελ. 39

Αγαπητοί φίλοι,

Ζούμε σε δύσκολους καιρούς. Από τη μία ερχόμαστε αντιμέτωποι με τις απρόβλεπτες και συχνά επικίνδυνες αλλαγές της φύσης και βιώνουμε αδύναμοι και μικροί και από την άλλη επικρατούν ακραία κοινωνικά φαινόμενα ανθρώπινης βαρβαρότητας που μας τρομάζουν. Το έλλειμμα της ενσυναίσθησης, η αδιαφορία για την ύπαρξη του «άλλου», η οικονομική κρίση και οι κοινωνικές ανισότητες μάς οδηγούν στην έλλειψη ενδιαφέροντος για τον αδύναμο, τον διαφορετικό, τον ευάλωτο, αυτόν που δεν μπορεί από μόνος του να διεκδικήσει τα δικαιώματά του.

Τα κοινωνικά ρήγματα που δημιουργήθηκαν συνθέτουν τη φαιά πραγματικότητα μέσα στην οποία συνάνθρωποί μας πασχίζουν να σταθούν όρθιοι σε συνθήκες απόρριψης. Συνθήκες που πληγώνουν την ανθρωπιά μας και ενοχοποιούν τη συνείδησή μας.

Οι αδύναμοι συνάνθρωποι μας θυμίζουν τις ευθύνες μας. Ο καθένας μας χωριστά και όλοι μαζί ως κοινωνικό σώμα, αναζητούμε τρόπους υπέρβασης και τρόπους προσέγγισης αυτών των αδύναμων με στόχο να γίνουμε χρήσιμοι. Τότε η ανθρώπινη ευαισθησία μετασχηματίζεται σε αλληλεγγύη και κοινωνική προσφορά.

Το Εργαστήρι «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ», ως κοινωνικός μηχανισμός έκφρασης κοινωνικής αλληλεγγύης συλλογικού χαρακτήρα, έχει παίξει σημαντικό ρόλο στην αλλαγή της νοοτροπίας και στον τρόπο αντιμετώπισης των αδύναμων συνανθρώπων μας από την τοπική κοινωνία και έχει συμβάλει στην κοινωνική συνοχή.

Ένας φορέας ανοιχτός και ευέλικτος στην κοινωνία, βασισμένος στις αξίες της διαπολιτισμικής αγωγής συνέβαλε στη διαμόρφωση μιας νέας κουλτούρας της κοινωνίας που διαπνέεται από το πνεύμα αλληλεγγύης, συνεργασίας, σεβασμού και αναγνώρισης της διαφορετικότητας.

Η συνεχής προσπάθειά μας για την απαλλαγή των προκαταλήψεων και μοιρολατρικών θεωρήσεων απέναντι στους ανθρώπους με αναπηρία απέδωσε και διαμόρφωσε μια κοινωνία ανοιχτή.

Διαμόρφωσε μια φιλοσοφία που αναφέρεται στο δικαίωμα όλων των ανθρώπων για αναγνώριση, αποδοχή και ισότιμη συμμετοχή στα μαθησιακά και κοινωνικά αγαθά. Αυτό επιτυγχάνεται:

– Με τη δημιουργία των Κέντρων Δημέρευσης Ημερήσιας Φροντίδας (Κ.Δ.Η.Φ.) που ανταποκρίνεται στις ιδιαίτερες ανάγκες και δυνατότητες των εκπαιδευόμενων με αναπηρία, με τη χρήση αποτελεσματικών στρατηγικών πρακτικών από την πλευρά των εκπαιδευτών για την ανάδειξη των δεξιοτήτων τους. Εξάλλου, τα Κ.Δ.Η.Φ. λειτουργούν και ως σύγχρονες δομές υποστη-

ρικτικών-κοινωνικών υπηρεσιών ημερήσιας φροντίδας Α.μεΑ. από 16 ετών και δια βίου. Στο περιβάλλον των Κ.Δ.Η.Φ. ενσωματώνονται άτομα διαφόρων ηλικιών, με στόχο την αποφυγή του κοινωνικού αποκλεισμού και ιδρυματισμού και τη συμμετοχή τους σε κοινωνικές δράσεις και υγιείς κοινωνικές συναναστροφές.

– Με τη δημιουργία δύο τμημάτων αυτισμού σε Μεσολόγγι και Αγρίνιο και την εφαρμογή εκπαιδευτικών και θεραπευτικών προγραμμάτων, τα οποία βοηθούν τα άτομα με αυτισμό στο πέρασμά τους από το «εγώ» στο «εμείς».

– Με τις Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης (Σ.Υ.Δ.), στελεχωμένες με το κατάλληλο προσωπικό δημιουργούνται συνθήκες αξιοπρεπούς διαβίωσης και

διασφαλίζεται η ενεργή συμμετοχή των φιλοξενούμενων, τόσο στα Κ.Δ.Η.Φ. του Εργαστηρίου όσο και στην κοινωνία. Η ανάπτυξη των Σ.Υ.Δ. είναι πρωταρχικός μας στόχος γιατί συνιστούν πυλώνα αποφυγής αστεγίας, προστασίας από τις συνέπειες της μοναξιάς και του κοινωνικού αποκλεισμού και συμβάλλουν στη δημιουργία μιας συμπεριληπτικής κοινω-

νίας που αποδέχεται τη διαφορετικότητα, σύμφωνα με τις αρχές της αλληλεγγύης και της κοινωνικής δικαιοσύνης.

Η έκφραση της κοινωνικής αλληλεγγύης αποκαλύπτει και το ηθικό υπόβαθρο της κοινωνίας μας και απορρέει από τη φυσική μας ανάγκη να συνυπάρχουμε.

Η Πολιτεία δεν έμεινε αδρανής και ανενεργή στην επιτακτική ανάγκη της κοινωνίας επ' ωφελεία των ανθρώπων που δεν έχουν «Στέγη» και ως όφειλε φρόντισε για την εξασφάλιση σχετικών χρηματοδοτικών πόρων.

Το Εργαστήρι μας αξιοποιώντας αυτούς τους ευρωπαϊκούς πόρους (Ε.Σ.Π.Α.) δημιούργησε άλλες δύο Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης στο Αγρίνιο, μέσω της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και του Δήμου Αγρινίου, προσφέροντας αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης σε 18 ακόμα αδύναμους συνανθρώπους μας.

Ευχαριστούμε από τα βάθη της καρδιάς μας τον Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας Νεκτάριο Φαρμάκη και τους Δημάρχους του νομού μας που στηρίζουν έμπρακτα και αποτελεσματικά το έργο του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ».

**Καλή και ευλογημένη χρονιά
με υγεία και ειρήνη σε όλο τον κόσμο!**
Η Πρόεδρος του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ»
Διονυσία Σαμαντά

Η ζωή στη Σ.Υ.Δ.

Της φτώχειας τα στερνά του Γιάννη Βλαχογιάννη

*Τοιχογραφία της Γεννήσεως του Κυρίου.
Μονή της Παναγίας του Άρακα (1192 μ.Χ.) Λαγουδερά, Κύπρος.*

– Μορφούλα. Ε, Μορφούλα, πού είσαι κυρά μου; Ψίνα, ψιφίνα μου! Τι θα φάμε σήμερα;

Η γριά-Λασκαρού έκραζε τη γάτα της βραχνά, αν και δεν την έβλεπε στο σπίτι. Μόλις έφεγγε. Άδειο, παγωμένο ήτανε το σπίτι. Κι η Λασκαρού, διπλωμένη μες στα παλιοσκούτια της, πλάι στη σβηστή γωνιά, δε σπάρραζε. Το ξέθωρό της πρόσωπο, με την τριπλοτυλιγμένη μαντίλα στο κεφάλι, καθώς τό 'χε γυρισμένο κατά τη γωνιά κι έβλεπε, με μάτια ακίνητα, τη στάχτη τη σβησμένη, φάνταζε παράξενα και τρώμαζε μες στ' αυγινό μισόθαμπο.

Μα κάποτε σείστηκε η γριά σιγά σιγά. Σείστηκε κι ανασπικόθηκε· και γύρισε το πρόσωπο, με το στανιό, κι είδε κατά την κλεισμένη πόρτα.

– Μορφούλα, κόρη μου καλή, πού είσαι; ρώτησε πάλι.

Και πιάστηκε απ' της γωνιάς το γύρο κι έβαλε αγώνα, χέρια γόνατα και στάθηκε στα πόδια της. Και κίνησε, ύστερα, σκυφτή, κατά την πόρτα. Πήγε, άνοιξε την πόρτα κι έκραξε πάλι. Της γάτας το νιαούρισμα, που ήταν γριά κι αυτή και μαδιμένη, έφτασε μες' από το περιβόλι και τα ξερόδεντρα του περιβολιού, τα λίγα που απομένανε, για τη φωτιά κι

αντά και της γριάς τη ζέστα. Κι ήρθε η γατούλα κλαίοντας παραπονιάρικα και στάθηκε κοντά στα πόδια της κυράς της, στο μοναχικό σκαλί της πόρτας, το λιωμένο απ' τα χρόνια.

– Μορφούλα, τι θα φάμε σήμερα μωρή; Τι έφερες; Η γάτα απάντησε με το παράπονό της κι έσκυψε πιο πολύ η γριά κι είδε στην πέτρα απάνου ένα ψάρι αποθεμένο. Το 'χε φέρει η γάτα η Μορφούλα. Ήταν ένας κωβίος μεγάλος και τον πήρε η Λασκαρού και μπύκε στο σπίτι, με τη γάτα μπρος κι ολόρθη την ουρά της παίζοντας. Αυτό θα ήτανε της μέρας το φαί και για τους δυο τους· ήτανε κι η Μορφούλα γέρικη πολύ, δε χρειαζότανε μεγάλα πράγματα για το φαί της· λίγα ψαροκόκαλα της φτάνανε. Το κυνήγι της το καθημερινό ήτανε πάντα από 'να ψάρι, ψάρι όμως πάντα πετρόψαρο. Κι η γριά-Λασκαρού το περίμενε πια ταχτικά κι απ' αυτό κρεμούσε την ελπίδα της θροφής της την καθημερινή. Βράδυ νωρίς, πριν πέσει στο ξερόστρωμα και πριν κλείσει την παλιόπορτά της, συνήθιζε η γριά-Λασκαρού, μ' όλη την αγάπη που 'χε της Μορφούλας –κι είχε την ανάγκη να τη ξεσταίνει στον ύπνο η συντρόφισσά της κιόλας– άνοιγε και την έβγαζε όξω· ήταν άπονο αυτό που 'κανε, μα

πάλι πώς θα ζούσανε; Την έσπρωχνε όξω μαλακά με το πόδι τη Μορφούλα και της έλεγε: Σύρε, Μορφούλα, σύρ' εσύ, καλή μου, ψίνα μου, κυρά μου, σύρε να φέρεις τίποτα... Δεν έχουμε αύριο να φάμε, καπερούλα, και θα μείνεις νηστική κι εσύ μαζί μου...

Η γάτα απόξω έμενε και παρακαλούσε κάμποσο. Ύστερα ξεμάκρυνε σιγά σιγά η φωνή της και χανότανε μες στο σκοτάδι ή μες στις θάλασσας τα μουγκρητά. Και την αυγή, νάπο ένα ψάρι στο σκαλί αφημένο πάλι! Και δεν το 'τρωγε η Μορφούλα, δεν το πείραζε καθόλου· ίσως έτρωγε άλλο, πριν το φέρει το κυνήγι της αυτό στο σπίτι. Μα πάλι μπορεί κι ήτανε το μόνο αυτό και το 'φερνε ίσια στην κυρά της, άγγιχτο. Πώς γινόταν τέτοιο πράγμα τα' απορούσε η γειτονιά κι η χώρα η μισογκρεμισμένη. Μα η γριά-Λασκαρού διόλου δεν το ρωτούσε... Η Αμέρσα, η πιο κοντινή γειτόνισσα, μαλωμένη με τη Λασκαρού από χρόνια, παραφύλαγε τη γάτα κι έβλεπε πως τά 'φερνε τα ψάρια απ' το γιαλό. ... Και το 'μαθε όλη η χώρα, τι και πώς η γάτα η Μορφούλα της γριά-Λασκαρούς πήγαινε και ψάρευε τη νύχτα στο γιαλό. Έπιανε μια θέση κοντά στο γιαλό και στεκόταν άσειστη, σαν πέτρα, ανάμεσα στις άλλες πέτρες τις ακίνητες εκεί και περιμένε ώρες, άσειστη. Κι η πείνα, βέβαια, την οδήγησε κει πέρα και της έδειξε τον τρόπο αυτόν. Και καθώς ζυγώναν οι κωβιοί και τα' άλλα τα πετρόψαρα και φέρνανε τη μούρη τους ως την κορφή και γυρεύανε να βρουνε το πιο παχύ χορτάρι εκεί που το νερό πάει ανάλαφρο και παιγνιδίζει με τις πέτρες, χραπ! Το νύχι της Μορφούλας τ' άρπαζε. Η ... γριά-Λασκαρού ...είχε αλλαλογίσει κιόλας λίγο. Έμοιαζε λωλή, καθώς έβγαινε στο περιβόλι κι έστηνε φιλή κουβέντα με τη γάτα της. Γιατί, όπως γύριζε στο περιβόλι και μαχότανε να κόψει κανένα ξεροκλάδι απ' τα παλιόδεντρα, χειμώνας που 'ταν τώρα, και να σκίσει κανένα σανίδι από σεντούκι σάπιο, αχρείαστο, ή να βγάλει λαχανάκια από τον κήπο το λιγόςπαρτο, η γάτα, εκεί, κοντά της, η Μορφούλα, τη συντρόφευε και της αποκρινότανε με το νιαούρισμά της σ' όσα εκείνη της λαλούσε ανόητα, λόγια λωλά. Ύστερα την ακολουθούσε στη γωνιά, που άναβε τη φωτίτσα κι έβενε να ψήσει το φαί, της Μορφούλας το κυνήγι. Και το μοιραζόνταν ύστερα οι δυο τους σαν δυο φίλοι αγαπημένοι που ήτανε, χωρίς μαλώματα, χωρίς ψωμάκι κιόλας, το συχνότερο. Χωρίς ψωμάκι, αλήθεια, τώρα τελευταία. Αφού ο άχαρος ο γέροντας της Λασκαρούς έπαψε να της στέλνει το ταχτικό μπιανάτικο στο ξερονήσι, γιατί τον έφαγε κι αυτόν η θάλασσα στερονόν, η Λασκαρού ήτανε πολύ περήφανη και δε ζητούσε ούτε καταδεχότανε. Θα πέθαινε νηστικά, αλλά δε θα βγαινε όξω τον πόνο και την πείνα της να πει. Το 'ξερε αυτό η Αμέρσα πιο καλά από κάθε άλλον. Ήταν η πιο κοντινή γειτόνισσα.. Ήταν από χρόνια η Αμέρσα μαλωμένη με τη Λασκαρού... Έπαιρνε άλλη μια γειτόνισσα, μια πονηρούλα από το παραπέρα σπίτι, την Κατερινιώ, και πηγαίνανε και παραφύλαγαν όξω από της Λασκαρούς το περιβόλι. Τα Χριστούγεννα ήτανε κοντά· ξεροβόρι φυσούσε άγριο τις τελευταίες

μέρες. Η Χώρα έβλεπε βορινά και την έπιανε το κύμα άσκημα. Η Μορφούλα έφτασε μίαν αυγή από το γιαλό με χωρίς τίποτα στο στόμα και νιαούριζε στην πόρτα της κυράς της.

– Κοίταξε, είπε η Αμέρσα, σήμερα δεν ψάρευε η Μορφούλα... με τέτοιον αγριόκαιρο...

– Τι θα φάνε σήμερα οι δυο τους, οι κακόμοιροι... να 'χουνε τάχα τίποτα; Είπε η Κατερινιώ.

– Καρτέρα μια στιγμή! Είπε η Αμέρσα. Έφυγε και γύρισε μ' ένα φελί ψωμί σπιτίσιο.

– Ψίνα, Μορφούλα! Έκραξε σιγά η Αμέρσα. Πήγε η Μορφούλα και στάθηκε στη ρίζα του τοίχου, κάτου απ' τις γυναίκες και νιαούρισε γλυκά. Οι δυο αυτές, αφού της 'ρίξαν ένα κομματάκι και την καλόπιασαν, ύστερα της πέταξαν ολόκληρο το φελί. Τις κοίταξε καλά καλά η Μορφούλα, κοίταξε και το ψωμί, το μύρισε, το πήρε με τα δόντια της και πήγε και τα' απόθεσε με προσοχή στο σκαλί απάνου και νιαούρισε. Οι δυο γυναίκες κρυφοκοίταζαν άλαλες. Άνοιξε η πόρτα και πρόβαλε η γριά-Λασκαρού.

Πού είσαι Μορφούλα, ψίνα... μπα, εδώ είσαι, καλή... Σήμερα τίποτα δεν έφερες; Πού είναι το κυνήγι σου; Ξέρω, φυσούσε απόψε... μα τώρα τι θα φας; Εμένα δε μέλλει, κακομοίρα. Μα για σένα λέω... σύρε, φεύγα από κοντά μου, δε θέλω να σε βλέπω, παλιόγατα, θα μείνεις νηστική... Μα τ' είναι αυτό; Ψωμί έφερες, ψιψίνα μου; Έκαμες καλύτερα... είχαμε τρεις μέρες ν' αγγίξουμε ψωμί στο στόμα... Έτσι, να φέρνεις, ψιψίνα μου, καμία φορά λίγο ψωμάκι, όχι μονάχα ψάρια... και χωρίς αλάτι κιόλας, τα βραδέθηκα... Καμιά φορά και λίγο τυράκι... όχι, ακόμα είναι σαρακοστή... Έλα, πάμε μέσα τώρα, Μόρφω μου, καλή νοικοκυρά μου...

Ούτε και ρώτησε πού τό 'βρε το ψωμί η Μορφούλα...

Την άλλη μέρα απόγιομα, φυλάγανε πάλι οι δυο γυναίκες, ώσπου είδαν τη γριά να βγαίνει και να γυρίζει στο περιβόλι με τη γάτα της και να μιλεί.

– Σήμερα το κατάλαβες, Μορφούλα μου, πως δεν έχω πια ξύλα μίτε σπύρτα...μεθαύριο έχουμε Χριστούγεννα, κυρά μου... Πάμε μέσα τώρα, θα μου πείνασες λιγάκι, πάμε... κρύο κάνει. Έχουμε λίγο χταπόδι... και ψωμί... και το τυρί θα το φυλάξουμε για τη γιορτή μεθαύριο... πάμε! Δάκρυσαν οι γυναίκες και τραβήχτηκαν ήσυχα... Την παραμονή λησμονήσανε τη Λασκαρού, δοσμένες στις δουλειές και τις ετομασίες του σπιτιού τους. Το πρωί όμως τη θυμήθηκε η Αμέρσα. Μπήκε σαν κλέφτρα πρώτη φορά, ύστερ' από χρόνια, στο περιβόλι και πήγε κι άφησε στην πόρτα της ένα κομμάτι ψωμί και τόλμησε κι ένα κοψίδι ψητό κρέας.

Μα ολημέρα, Χριστούγεννα, η Μορφούλα ανήσυχη θρηνούσε απόξω από το σπίτι. Τ' απομεινάκια του φαγιού ήταν εκεί, σημάδι πως τά 'χε φάει η γάτα.

Τότε ανησύχησε η Αμέρσα. Κάλεσε την Κατερινιώ κι άλλες γειτόνισσες κι αποφασίσανε και χτυπήσανε στις Λασκαρούς την πόρτα. Όμως κανένας δεν τους αποκρίθηκε.

Πρόγραμμα Erasmus + Particip.Age

– Galway, Ιρλανδία. Πρώτη συνάντηση με θέμα την Γήρανση των ΑμεΑ. Το project έχει ως κύριο στόχο την ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων τρίτης ηλικίας με νοητικές αναπηρίες. (φωτ. 1)

– Βρυξέλλες, Βέλγιο. Η δεύτερη συνάντηση του προγράμματος Erasmus + Particip.Age, είχε επίκεντρο τα Άτομα με νοητική υστέρηση Τρίτης Ηλικίας. Στη συνάντηση αυτή σημαντική ήταν η συμβολή του Πανεπιστημίου του Galway, (Ιρλανδία), το οποίο θα αναλύσει τα αποτελέσματα των ερωτηματολογίων, που δόθηκαν σε εκπαιδευμένους και προσωπικό σχετικά με την προώθηση της κοινωνικής τους ένταξης. Παράλληλα είχαμε τη δυνατότητα να ανταλλάξουμε απόψεις και να πληροφορηθούμε από τους εταίρους μας στο πρόγραμμα –European Platform for Rehabilitation (EPR), Βέλγιο, Mariaberg, (Γερμανία) Fundaci n INTRAS, (Ισπανία), Medea, (Ιταλία)– για τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα Άτομα Τρίτης Ηλικίας με νοητική υστέρηση ανά την Ευρώπη. (φωτ. 2)

Project Erasmus+ Sport Empower (E)U

– Sarzana, Ιταλία. Πρώτη συνάντηση με θέμα την ενδυνάμωση των ΑμεΑ μέσα από αθλητικές δραστηριότητες. Πώς μπορεί να βελτιωθεί η ποιότητα ζωής τους μέσα απ' τον αθλητισμό. (φωτ. 1)

– Vilnius, Λιθουανία. Οι εξελίξεις στον τομέα των ομαδικών και ατομικών αθλημάτων για άτομα με αναπηρίες, ανά την Ευρώπη. (φωτ. 2)

– Valladolid, Ισπανία. Οι εκπρόσωποι του Εργαστηρίου συμμετείχαν σε πρόγραμμα εκπαίδευσης εκπαιδευτών στο πλαίσιο του project με στόχο την ενδυνάμωση των ατόμων με αναπηρίες μέσω του αθλητισμού και της άσκησης, χάρη στη μέθοδο Vrijbaan. (φωτ. 3)

Επιπλέον, ενημερώθηκαν στο πώς να προσαρμόζονται οι αθλητικές δραστηριότητες που απευθύνονται

ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ

σε άτομα με νοητική υστέρηση, έτσι ώστε να είναι μια θετική εμπειρία για όλους, ανεξάρτητα από την δραστηριότητα, είτε είναι μπάσκετ, bocce, κοιλύμπι, ποδόσφαιρο, αναρρίχηση ή οτιδήποτε άλλο.

Επίσης, είχαμε τη δυνατότητα ως φορέας να παρουσιάσουμε στους εταίρους μας στο project τις αθλητικές δραστηριότητες με τις οποίες εμείς αθλούμε αθλά και παράλληλα ενδυναμώνουμε τους ωφελημένους μας, όπως το bocce, το μπάσκετ και τη σφαιροβολία.

Ετήσιο Συνέδριο EASPD

– Τίρανα, Αλβανία. Η EASPD, το Σύνδρομο Down Albania (DSA), η UNICEF και η Help the Life Association συνδιοργάνωσαν το Ετήσιο Συνέδριο της EASPD στις 8 και 9 Ιουνίου 2023. Το θέμα του συνεδρίου ήταν: «Παρέμβαση στην πρώιμη παιδική ηλικία με επίκεντρο την οικογένεια». Το συνέδριο επικεντρώθηκε στην Πρώιμη Παιδική Παρέμβαση (ECI), τις υπηρεσίες για οικογένειες και παιδιά που χρειάζονται ειδική υποστήριξη για να ενισχύσουν την προσωπική τους ανάπτυξη, στις βέλτιστες πρακτικές και στο τι χρειάζεται για τη δομή ενός λειτουργικού συστήματος υπηρεσιών Πρώιμης Παιδικής Παρέμβασης.

«ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «Δυτική Ελλάδα 2021–2027» ΣΤΑ Κ.Δ.Η.Φ. ΤΟΥ ΦΟΡΕΑ»

Το ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΕΙΔΙΚΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» θα υλοποιήσει την Πράξη – Υποέργο «ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΗΜΕΡΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ (Κ.Δ.Η.Φ.) ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ “ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ” ΓΙΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΝΟΗΤΙΚΗ ΥΣΤΕΡΗΣΗ», με Κωδ. ΟΠΣ 6002378, του Προγράμματος «Δυτική Ελλάδα 2021–2027» και θα παρέχει υπηρεσίες ημερήσιας φροντίδας και παραμονής σε 30 ωφεληόμενα Α.μεΑ.

Το Πρόγραμμα απευθύνεται σε **άτομα με νοητική υστέρηση του νομού Αιτωλίας, άνεργα, ηλικίας άνω των 16 ετών** και θα υλοποιηθεί από 1/10/2023 έως 31/12/2025.

Στόχος του προγράμματος είναι:

- Η βελτίωση της ποιότητας ζωής των ατόμων με αναπηρία που χρήζουν υποστηρικτικών υπηρεσιών,
- η ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και την πρόληψη φαινομένων περιθωριοποίησης και κοινωνικού αποκλεισμού και
- η καταπολέμηση των διακρίσεων και η προώθηση της ισότητας των ευκαιριών.

Ειδικότερα θα παρέχονται υπηρεσίες ημερήσιας φροντίδας και παραμονής και θα υλοποιηθούν υποστηρικτικά προγράμματα, με τρεις κυρίως βασικούς άξονες:

- α) την παροχή κατάρτισης στα τμήματα ραπτικής, και κεραμικής
- β) την εφαρμογή προγραμμάτων Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών (Σ.Υ.Υ.)
- γ) την παροχή προγραμμάτων κοινωνικοποίησης και εμπλουτιστικών προγραμμάτων κοινωνικής ένταξης.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Πρόγραμμα «Δυτική Ελλάδα 2021–2027»

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ 2022

Η 3^η Δεκεμβρίου είναι επέτειος κομβικής σημασίας για το Εργαστήρι «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ», καθώς τότε τιμάται η Παγκόσμια Ημέρα των Ατόμων με αναπηρία.

Στο πλαίσιο αυτής της επετείου πραγματοποιήθηκε εκδήλωση στο Δη.Πε.Θε. Αγρινίου, στις 5^η Δεκεμβρίου 2022, όπου από τον Περιφερειάρχη Νεκτάριο Φαρμάκη και τον Δήμο Αγρινίου βραβεύτηκαν το Εργαστήρι «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» και η ΕΛΕΠΑΠ Αγρινίου για την αδιάλειπτη προσφορά τους στα Α.Μ.Ε.Α.

Στην εκδήλωση η εξαιρετη ηθοποιός και μουσικός Μελίνα Μποτέλη παρουσίασε τον μονόπρακτο μονόλογο «Δυο γυμνά, άσπρα χέρια», ένα ύμνο στην αγάπη την Τέχνη τη μουσική και τη μητρότητα.

Ήταν μια υπέροχη βραδιά στοχασμού και καλλιτεχνικής συγκίνησης.

Ευχαριστούμε τον Περιφερειάρχη και τον Δήμαρχο Αγρινίου για την στήριξή τους και εκφράζουμε τον θαυμασμό και τις ευχαριστίες μας στην καλλιτέχνη Μελίνα Μποτέλη. Είμαστε ευτυχείς, που το έργο του «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» συγκινεί και κινητοποιεί τον απλό λαό, τους φορείς της εξουσίας, όπως και τον καλλιτεχνικό κόσμο.

Όλοι μαζί, εμείς που μπορούμε, ας σταθούμε δίπλα στους ανθρώπους με την πληγωμένη νοημοσύνη και ας βοηθήσουμε να γίνει η ζωή τους καλύτερη, όπως αξίζει στην κάθε ανθρώπινη ύπαρξη.

Φρίντα Κολοβού-Μήτσιου

ΕΚΛΟΓΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΝΕΟΥ Δ.Σ.

Με μεγάλη συμμετοχή και επιτυχία ολοκληρώθηκε η εκλογική διαδικασία, την Κυριακή 19 Φεβρουαρίου 2023, για την ανάδειξη του νέου Διοικητικού Συμβουλίου και της νέας Εξελεγκτικής Επιτροπής του Σωματείου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» στην Α΄ Εκπαιδευτική Μονάδα και Έδρα του Εργαστηρίου στο Μεσολόγγι.

Μετά την ολοκλήρωση της εκλογικής διαδικασίας και της συγκρότησης σε σώμα, η σύνθεση του νέου Διοικητικού Συμβουλίου και Εξελεγκτικής Επιτροπής είναι η ακόλουθη:

Διοικητικό Συμβούλιο

Πρόεδρος: Σαμαντά Διονυσία
Αντιπρόεδρος: Χατζή-Τσαμπάζη Μαρία
Γ. Γραμματέας: Καρατζογιάννη Ασπασία
Ταμίας: Χρονοπούλου Μαρία
Μέλος-Ταμίας Β΄: Ρουπάκη Θεοδώρα
Μέλος: Ρόμπολα Αμαλία
Μέλος: Αγγέλη Μαρίνα-Μαρία

Εξελεγκτική Επιτροπή

Πρόεδρος: Μαστρογεωργίου Γεώργιος
Μέλος: Μπόκας Αλέξανδρος
Μέλος: Γαμβρούλης Θεμιστοκλής

Συμμετοχή του Εργαστηρίου στους Ευρωπαϊκούς Αγώνες BOCCE στην Πολωνία 9-11 Δεκεμβρίου 2022

Η αθλητική ομάδα των εκπαιδευομένων νέων του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» πήρε μέρος στο πρώτο Πανευρωπαϊκό Πρωτάθλημα Bocce, που διεξήχθη από 9-11 Δεκεμβρίου στη Βαρσοβία της Πολωνίας. Οι αθλητές μας ανταποκρίθηκαν και διαγωνίστηκαν σε αυτή τη σπουδαία διοργάνωση του εξωτερικού με αξιοπρέπεια και πνεύμα άμιλλας, γνώρισμα που συνοδεύει τους νέους μας στην παρουσία τους σε κάθε εκδήλωση. Η συμμε-

τοχή τους σε τέτοιου είδους δράσεις, ανεβάζει το δείκτη ποιότητας ζωής τους και αποδεικνύει ότι όταν οι εκπαιδευόμενοι νέοι με νοητική υστέρηση και συνοδές αναπηρίες, συναντήσουν κατάλληλη εκπαίδευση μπορούν να φτάσουν πολύ ψηλά.

Οι νέοι μας που συμμετείχαν είναι:

- Παναγιώτα Σελεβίστα
- Ασπασία Γρίβα
- Δέσποινα Αυγέρη
- Θεόδωρος Σελεβίστας
- Νίκος Γκόλιας
- Χριστόφορος Γιαννισέλης.

Την αθλητική μας ομάδα συνόδευσαν ο Γυμναστής του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» κ. Μανώλης Καραβίας και ο Υποδιευθυντής κ. Αθανάσιος Σαπλαιούρας, Οικονομολόγος. Συχαίρουμε τους νέους της αθλητικής ομάδας του Εργαστηρίου μας. Τους ευχόμαστε και σε άλλες διοργανώσεις να διακριθούν και να μας κάνουν υπερήφανους.

Συμμετοχή του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» στον Ημιμαραθώνιο «ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΚΟΥΣΗΣ»

Οι νέοι του Εργαστηρίου μας, όπως είναι πια γνωστό, συμμετέχουν σε ποικίλες δράσεις, πολιτιστικές, αθλητικές, κοινωνικές, περιβαλλοντικές. Έτσι, το πρωί της Κυριακής 23 Οκτωβρίου 2022 πήραν μέρος στις εκδηλώσεις του 14^{ου} Ημιμαραθωνίου «Μιχάλης Κούσης», στο Αγρίνιο. Στον χώρο, λοιπόν, του αθλητισμού οι νέοι μας απέδειξαν ότι διαθέτουν ακατάβλητη δύναμη ψυχής και αγωνιστικότητα με την οποία μπορούν να χαίρονται και να απολαμβάνουν τη ζωή τους.

ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΔΥΟ ΝΕΩΝ ΣΤΕΓΩΝ

26η Μαρτίου 2023! Μια ξεχωριστή μέρα για το Εργαστήρι «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ»! Μέρα χαράς! Μέρα γιορτής! Μέσα σε κλίμα συγκίνησης και αισιοδοξίας πραγματοποιήθηκαν τα εγκαίνια δύο νέων Στεγών Υποστηριζόμενης Διαβίωσης (Σ.Υ.Δ.) στο καταπράσινο περιβάλλον της θέσης Ψηλογέφυρο Αγρινίου, δίπλα από την πρώτη Σ.Υ.Δ. του Εργαστηρίου, που λειτουργεί από το 2013, σε οικόπεδο που προήλθε από τη συνένωση δωρεών Ασπασίας Καραπαπά και Ναντίνας Φίλου-Κατηφόρη.

Κτηριακές υποδομές, η κατασκευή των οποίων χρηματοδοτήθηκε από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Δυτική Ελλάδα 2014-2020», του οποίου ο προϋπολογισμός ανέρχονταν στο ποσό των 4.000.000 ευρώ περίπου, συμπεριλαμβανομένης της προμήθειας εξοπλισμού για τις λειτουργικές ανάγκες των Σ.Υ.Δ., καθώς και λεωφορείου για την κάλυψη των αναγκών των μετακινήσεων των ενοίκων τους. *Σπίτια όμορφα, χτισμένα πάνω σε γερά θεμέλια αγάπης. Σπίτια, ανοιχτές αγκαλιές, έτοιμα να δεχθούν 18 ευαίσθητους συνανθρώπους μας, με νοητική υστέρηση, αυτισμό και συνοδές αναπηρίες, που δεν έχουν γονεϊκή στήριξη*, όπως σημείωσε στη καιρεια ομιλία της η Πρόεδρος του Δ.Σ. του Εργαστηρίου Διονυσία Σαμαντά. Οικήματα, τα οποία θα χρησιμοποιούνται από τους ωφελούμενους τους ως δια βίου κατοικία με την οργανωμένη υποστήριξη του Εργαστηρίου, το οποίο είναι πλέον σε θέση να τους εξασφαλίσει αξιοπρεπή διαβίωση με ανάπτυξη και διατήρηση στο μέγιστο βαθμό των δεξιοτήτων και ικανοτήτων τους σε συνθήκες οικογενειακού περιβάλλοντος.

Το Εργαστήρι έχει ως σκοπό και στόχο οι ωφελούμενοι να διαβιούν με ασφάλεια και στο μέτρο του εφικτού πιο αυτόνομα και ενεργά στο κοινωνικό περιβάλλον, παρέχοντάς τους φροντίδα και υποστήριξη, με τον οφειλόμενο σεβασμό στην αξιοπρέπεια, τα δικαιώματα, τις ανάγκες και επιθυμίες τους. Αξίζει δε να σημειωθεί πως στον δρόμο που περνά μπροστά από τις τρεις αυτές Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης και το εκπαιδευτικό κέντρο του Εργαστηρίου δόθηκε το όνομα του αείμνηστου Γεωργάκη Αλεξίου Τσούτσου, του μικρού, όμορφου, αθώου αγοριού που ένωσε το Μεσολόγγι με το

Ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης κ. Δαμασκηνός, ο Περιφερειάρχης Δ.Ε. Νεκτάριος Φαρμάκης και ο Δήμαρχος Αγρινίου Γεώργιος Παπαναστασίου εγκαινιάζουν τις νέες Σ.Υ.Δ.

Ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης κ. Δαμασκηνός με την Επίτιμη Πρόεδρο και Ιδρύτρια του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» Μαρία Τσούτσου και το Μέλος του Δ.Σ. Δώρα Ρουπάκη.

ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΗΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ

Αγιασμός των νέων Σ.Υ.Δ. από τον Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Αιτωλίας και Ακαρνανίας κ. Δαμασκινό.

Άποψη των Σ.Υ.Δ.

Από την προσέλευση των προσκεκλημένων.

Αγρίνιο, όπως ανέφερε στον χαιρετισμό της η κ. Μαρία Τσούτσου, ιδρύτρια και Επίτιμη Πρόεδρος του Εργαστηρίου.

Θερμότατους χαιρετισμούς στους εκπροσώπους της τοπικής αυτοδιοίκησης, φορέων, φιланθρωπικών σωματείων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, κέντρων παροχής υπηρεσιών σε ΑμεΑ, του Πανελληνίου Συλλόγου Γονέων, Κηδεμόνων και Φίλων Ατόμων με Προβλήματα Όρασης και Πρόσθετες Αναπηρίες, τους πολιτευτές, τα μέλη των οικογενειών των εκπαιδευομένων, τα μέλη και τους φίλους του Εργαστηρίου, που τίμησαν με την παρουσία τους την εκδήλωση, απηύθυναν, εκτός από την Πρόεδρο και την επίτιμη Πρόεδρο του Εργαστηρίου, ο Μητροπολίτης Αιτωλίας και Ακαρνανίας κ. Δαμασκινός, ο Περιφερειάρχης Δυτικής Ελλάδας Νεκτάριος Φαρμάκης, καθώς και ο Δήμαρχος Αγρινίου Γεώργιος Παπαναστασίου.

As σημειωθεί ακόμη, ότι όλους τους προσκεκλημένους τους υποδέχθηκαν ωφελούμενοι του Εργαστηρίου που διαμένουν στις Στέγες, προσφέροντάς τους χειροποίητα αναμνηστικά δώρα εξαιρετικής αισθητικής.

Εξάλλου, η τελετή των εγκαινίων αποτέλεσε μια ευκαιρία για την οικογένεια του Εργαστηρίου να τιμήσει σύσσωμη όλους όσους συνέβαλαν στην ένταξη των Δομών στο ΕΣΠΑ και την υλοποίηση του έργου: τον Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας, τον Δήμαρχο Αγρινίου, καθώς και τον πρώην Περιφερειάρχη Απόστολο Κατσιφάρα, ο οποίος δεν κατέστη δυνατό να παραστεί. Τον εκπροσώπησε η Περιφερειακή Σύμβουλος Αγγελική Ρούση-Ντζιμάνη.

Με την ολοκλήρωση δε της τελετής οι προσκεκλημένοι ξεναγήθηκαν στους φιλόξενο χώρους των Σ.Υ.Δ., τους εμπνευσμένους από την αγάπη και τη μέριμνα για τους νέους «που τα μάτια τους είναι γιομάτα ουρανό και αθωότητα».

Ευχή όλων μας κι αυτό το έργο αγάπης να ταξιδεύει σαν καλοτάξιδο σκαρί περήφανα στον χρόνο, προβάλλοντας στο ακρόπρωρό του ως χώρο και ως Ιδέα το Εργαστήρι Ειδικής Επαγγελματικής Αγωγής και Αποκατάστασης «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ»!

Σοφία Παπακωνσταντίνου-Τσιχριτζή

Ζακλίν Ντε Ρομιγύ (1913 – 2010)

ων της Γαλλίας, στις οποίες διέπρεψε αποσπώντας πρώτο βραβείο στα λατινικά και δεύτερο στα ελληνικά, ακριβώς την πρώτη χρονιά που τα κορίτσια είχαν πρόσβαση σ' αυτές. Μάλιστα, ο Τύπος αναφέρθηκε στην επιτυχία της ως νίκη του φεμινισμού. Το δώρο της μητέρας της για την επιτυχία της –παπυρόδετη δίγλωσση έκδοση του Θουκυδίδη στα αρχαία ελληνικά και λατινικά–, καθώς και τα μαθήματα του ελληνιστή Πωλ Μαζόν, που παρακολούθησε εισερχόμενη στην περίφημη *École Normale Supérieure*, από την οποία αποφοίτησε το 1936 με δίπλωμα Φιλολογίας, την έκαναν να αγαπήσει τα ελληνικά για πάντα.

Η γενναϊόδωρη φιλολογική και παιδευτική προσφορά της *καθηγήτριας της ψυχής*, όπως προσδιόριζε τον εαυτό της, αποτυπώθηκε σε όλη την εκπαιδευτική της σταδιοδρομία, η οποία διακόπηκε μόνο κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, όταν αναγκάστηκε να κρυφτεί στη Νότια Γαλλία με τον εβραϊκής καταγωγής σύζυγό της Μισέλ Βόρμς ντε Ρομιγύ, εκδότη του περίφημου οίκου Belles Lettres. Η λαμπρή σταδιοδρομία της, που ξεκίνησε από το Λύκειο του Μπορντώ, κορυφώθηκε με την εκλογή της ως πρώτης γυναίκας καθηγήτριας στο *Collège de France*, το αρχαιότερο πνευματικό ίδρυμα της Γαλλίας, όπου δίδαξε αρ-

Στις 26 Μαρτίου 2023 συμπληρώθηκαν 110 χρόνια από τη γέννηση της μεγάλης Γαλλίδας ελληνίστριας, ιστορικού και ακαδημαϊκού Ζακλίν Ντε Ρομιγύ. Της μεγάλης κυρίας των γαλλικών γραμμάτων που αφιέρωσε τη ζωή της στη διάδοση του ελληνικού πολιτισμού στον κόσμο και την καλλιέργεια των ελληνικών σπουδών στη Γαλλία. Σπουδές, που πίστευε ακράδαντα ότι είναι μια εκπαίδευση στην κατανόηση της ελευθερίας του ατόμου και την προσήλωση στη δημοκρατία. Της κορυφαίας επιστήμονα που συνέδεσε την εκπαίδευση με τη συγκρότηση της προσωπικότητας, τις πνευματικές αξίες και τα πολιτικά ιδεώδη.

Η Ζακλίν ντε Ρομιγύ γεννήθηκε στη Σαρτρ της Γαλλίας. Ήταν το μοναδικό παιδί της μυθιστοριογράφου Ζαν Μαλβουαζέν και του καθηγητή φιλοσοφίας Μαξίμ Νταβίντ, ο οποίος σκοτώθηκε στο μέτωπο, όταν εκείνη ήταν μόλις ενός έτους. Χάρη στις προσπάθειες της μητέρας της, έζησε ευτυχισμένη παιδική ζωή *σε συνθήκες πραότητας*, όπως επισήμανε αργότερα η ίδια. Σπούδασε Λατινικά και Αρχαία Ελληνικά στο *Lycée Molière* και σε ηλικία μόλις 17 ετών έγινε η πρώτη γυναίκα υποψήφια στο *Concours Général*, γενικές εξετάσεις αριστού-

Πλατεία Ζακλίν ντε Ρομιγύ.
Σύνθεση του γλύπτη Δ. Σκαλικώτου.

χαιοελληνική ηθική και πολιτική σκέψη. Ενδιάμεσα σταθμοί αυτής της πορείας τα πανεπιστήμια του Μπορντό, της Λιλ και της Σορβόνης. Παράλληλα, ανακηρύχθηκε επίτιμη διδάκτωρ των πανεπιστημίων της Οξφόρδης, του Δουβλίνου, του Μόντρεαλ και του Γέιλ. Διετέλεσε μέλος της Βρετανικής Ακαδημίας, των Ακαδημιών της Δανίας, της Βιέννης, της Νάπολης, του Τορίνο, της Αμερικανικής Ακαδημίας Τεχνών και Επιστημών κ.ά. Επίσης, ήταν η πρώτη γυναίκα που έγινε μέλος της *Académie des Inscriptions et Belles-Lettres*, μιας από τις πέντε ακαδημίες του Ινστιτούτου της Γαλλίας. Η σημαντική προσφορά της στον επιστημονικό και ερευνητικό τομέα επισφραγίστηκε με τη θριαμβευτική της εκλογή το 1988 ως ισόβιου μέλους της Γαλλικής Ακαδημίας, ιδρύματος με παγκόσμιο κύρος.

Στην Ελλάδα, που τόσο αγάπησε, τιμήθηκε το 1991 από το ανώτατο πνευματικό ίδρυμα της χώρας μας, την Ακαδημία Αθηνών, με τον τίτλο της «ξένης εταίρου» αλλά και το 1995 από τον τότε Πρόεδρο της Δημοκρατίας Κ. Στεφανόπουλο, με το Διεθνές Βραβείο Ωνάση για τον Πολιτισμό. Επίσης, τιμήθηκε από τη Βουλή των Ελλήνων, ως πρέσβειρα του Ελληνισμού, τον Δήμο Αθηναίων, ως επίτιμη δημότις της πόλης, τη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών (βραβείο Υπατίας) και άλλους φορείς. Άλλωστε, το όνομά της φέρουν η μεγάλη αίθουσα τελετών του υπουργείου

Παιδείας, καθώς και πλατεία στο Θησείο σε απόσταση αναπνοής από την Πνύκα, εκεί όπου χτυπούσε η καρδιά της Δημοκρατίας. Οι εκδηλώσεις προς τιμήν της κορυφώθηκαν με την επίσημη τελετή απονομής της ελληνικής υπηκοότητας στο Παρίσι (13 Οκτωβρίου 1995), με ειδικό Προεδρικό Διάταγμα. Η ίδια δε, θέλοντας να εκφράσει τη βαθιά της ευγνωμοσύνη για το γεγονός, το χαρακτήρισε ως το πιο μεγαλοπρεπές και το πιο ένδοξο δώρο που της χαρίστηκε!

Η ζωή της ήταν μια αδιάκοπη προσπάθεια να ανοίξει ένα παράθυρο στο φως είτε μέσα από τη διδασκαλία είτε μέσα από τη συγγραφή βιβλίων για τα μεγάλα κλασικά κείμενα, το αρχαίο θέατρο και τους τραγικούς, τον Όμηρο και τους σοφιστές, τα προβλήματα της ελληνικής δημοκρατίας, τον ανθρωπισμό στην ελληνική σκέψη και την εξέλιξη του νόμου στα κλασικά κείμενα. Μετέφρασε πολλούς Έλληνες κλασικούς στα γαλλικά. Στους αρχαίους συγγραφείς και στα δημόσια πρόσωπα της εποχής ανακάλυπτε αδιάκοπα τα εργαλεία για να

ερμηνεύσει τον σύγχρονο κόσμο. Μάλιστα, στο κύκνειο έργο της *Το ανθρώπινο μεγαλείο στον αιώνα του Περικλή* στέλνει ένα μήνυμα-οδηγό στις σκοτεινές μέρες της ευρωπαϊκής κρίσης και μιλάει για την αξίληιο πτέρνα της σύγχρονης δημοκρατίας: «Στην πολιτική, η διαφάνεια χωρίς σθεναρή ηθική, χωρίς την ηθική ακεραιότητα που καθορίζει τις πολιτικές αποφάσεις, δεν αρκεί». Κύριο, όμως, αντικείμενο των μελετών της ήταν ο Θουκυδίδης, ένας από τους άνδρες της ζωής της, όπως η ίδια τον αποκαλούσε. Γοντεύτηκε από την ωραιότητα, την ευαισθησία και τη σαφήνεια του λόγου του αλλά και τη βαρύτητα της πολιτικής του σκέψης. Εξάλλου, με πρωτοβουλία της ιδρύθηκε η Ένωση για την Υπεράσπιση των Κλασικών Σπουδών.

Λίγο πριν φύγει από τη ζωή, γηθήκε μιας κίνησης Γαλλικών εκπαιδευτικών για τη διατήρηση της διδασκαλίας των κλασικών γραμμάτων στο Λύκειο.

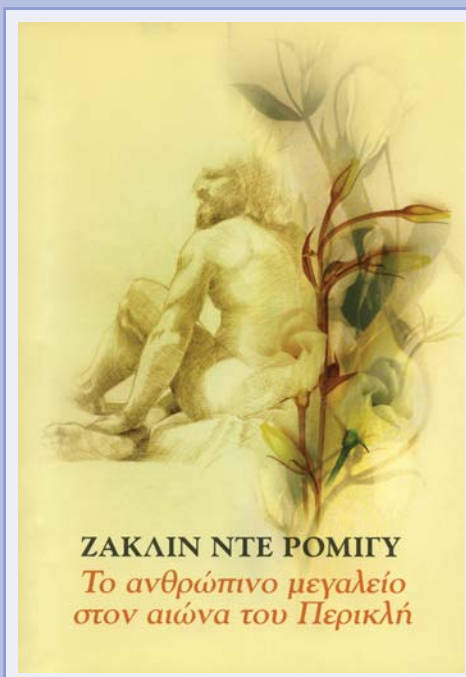
Η μεγάλη ελληνίστρια κατάφερε όχι μόνο να μιλήσει με ευφρόσυνο και θεμελιωμένο λόγο για την πρωτοφανή πολιτική και πολιτιστική ανάπτυξη που έλαβε χώρα τον 5ο αιώνα π.Χ. αλλά και να τον ζήσει εξ ολοκλήρου – όπως η ίδια έλεγε. Έφερε στη συζήτηση το βάρος μιας κληρονομιάς, μεταξύ των πιο ολοκληρωμένων και συνεκτικών που πρότεινε ποτέ η ανθρωπότητα, όπως επισημαίνει ο Τζ. Τζαμάρ, διευθυντής του γραφείου των Βρυξελλών της

Europa Nostra, που προωθεί και υπερασπίζεται την πολιτιστική κληρονομιά της Ευρώπης.

Σ' αυτήν τη μικρόσωμη κυρία με τα χρυσοπράσινα μάτια, η οποία σήκωσε στις κυρτές πλάτες της την Ελλάδα με ασυνήθιστο πείσμα και ξεχωριστή ευφυΐα, μπορεί κανείς να αναγνωρίσει κατ' αναλογία, όπως επισημαίνει ο Γ. Γιατρομανωλάκης, ομότιμος καθηγητής της κλασικής φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, εκείνα τα στοιχεία της έννοιας του ελληνικού πολιτισμού που ο Κ. Π. Καβάφης ορίζει να γραφούν ως επιτύμβιο για τον Αντίοχο, βασιλέα Κομμαγηνής: *Υπήρξε δίκαιος, σοφός, γενναίος./ Υπήρξεν έτι το άριστον εκείνο, Ελληνικός —/ιδιότητα δεν έχ' η ανθρωπότης τιμιότεραν /εις τους θεούς ευρίσκονται τα πέραν.*

Η Ζακλίν του ελληνικού φωτός άφησε την τελευταία της πνοή στις 18 Δεκεμβρίου 2010 σχεδόν τελείως τυφλή.

Σοφία Παπακωνσταντίνου-Τσιχριτζή

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ - ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ

Το Εργαστήρι «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ», Φορέας ανοικτός και ευέλικτος στην κοινωνία, αγωνίζεται για την αναγνώριση, την αποδοχή και ισότιμη συμμετοχή των νέων με νοητική υστέρηση στα κοινωνικά, πολιτιστικά, αθλητικά αγαθά. Για το σκοπό αυτό οργανώνει επισκέψεις των εκπαιδευομένων των Μονάδων και των Σ.Υ.Δ. σε εκθέσεις, σε παραστάσεις, σε ενδιαφέροντες περιβαλλοντικούς χώρους. Συμμετέχει με τις ομάδες: χορωδίας, αθλητισμού, παραδοσιακών χορών, θεάτρου και την περιβαλλοντική σε αντίστοιχες εκδηλώσεις.

Έτσι, με όλες αυτές τις δραστηριότητες συμβάλλει στην αλληλαγία νοοτροπίας και στον τρόπο αντιμετώπισης των αδύναμων συνανθρώπων μας από την κοινωνία ώστε να επιτυγχάνεται η κοινωνική συνοχή.

Οι νέοι στο διαδραστικό παραμύθι «Αφρολουλουδένια, του Ήλιου η αγαπημένη!» της Φωτεινή Μυλωνά.

Η αθλήτες της ΦΙ. ΜΠΑ. ΠΗΓΑΣΟΣ έπαιξαν μπάσκετ με τους νέους της Σ.Υ.Δ. στο Αργίριο.

Η Μονάδα Μεσολογγίου στην έκθεση «Γιάννης Μόραλης – Η μνήμη της αφής», στη Δημοτική Πινακοθήκη Αργιρίου.

Οι νέοι μας στη βραδιά Μικρασίας στον Άγιο Κωνσταντίνο Αργιρίου.

Οι νέοι της Β΄ Μονάδας στη Δημοτική Πινακοθήκη Αγρινίου.

Η χορωδία του Εργαστηρίου στο 6^ο Χορωδιακό Φεστιβάλ στο Πνευματικό Κέντρο Δήμου Ι.Π. Μεσολογγίου.

Οι νέοι των δύο Σ.Υ.Δ. στη λίμνη Τριωνίδα.

Οι εκπαιδευόμενοι νέοι μας στη συναυλία του Πάνου Μουζουράκη στο Μεσολόγγι.

Οι νέοι μας χορεύουν στο 3^ο Φεστιβάλ Φορέων Κοινωνικής Φροντίδας στην Πάτρα.

Από τον περίπατο των νέων μας στο Παπαστράτειο Δημοτικό Πάρκο Αγρινίου.

Οι νέοι μας στη 2^η Έκθεση Αιτωλοακαρνάνων Εικαστικών στην Παλαιά Δημοτική Αγορά Αγρινίου.

«ΑΠ' ΤΗΝ ΑΡΧΗ»

Όταν το έργο που επιτελείται στο «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ», πάνω από τριάντα χρόνια τώρα, ελκύει και ξυπνά το ενδιαφέρον των πνευματικών ανθρώπων, τότε συντελούνται εξαιρετικά πράγματα.

Τον Μάιο του 2023, η θεατρική ομάδα των εκπαιδευόμενων νέων μας μαζί με τους μαθητές του Ενιαίου Ειδικού Επαγγελματικού Γυμνασίου – Λυκείου Αγρινίου πραγματοποίησαν θεατρική παράσταση στην αίθουσα του Δν.Πε.Θε. Αγρινίου. Τίτλος της, «ΑΠ' ΤΗΝ ΑΡΧΗ». Εμπυχωτής και δάσκαλος των παιδιών μας ήταν ο συμπατριώτης μας σκηνοθέτης και καλλιτεχνικός Διευθυντής του Δν.Πε.Θε. Νίκος Καραγέωργος, ο οποίος έδωσε μια άλλη ηνική στα θεατρικά δρώμενα, που εδώ και πολλά χρόνια παρουσιάζουν τα παιδιά μας.

Η παράσταση ήταν μαγική. Με πολύ λίγα εξωτερικά εφέ, με λιτά σκηνικά και με ευρηματική σκηνοθεσία-τοποθέτηση-κίνηση των προσώπων στη σκηνή ο κ. Νίκος Καραγέωργος εκμεταλλεύτηκε θεατρικά τις ιδιαίτερες ικανότητες του κάθε παιδιού με αποτέλεσμα άρτιο οπτικά και ακουστικά και με φανερό τη χαρά και την ικανοποίηση των ιδιαίτερων και αγαπημένων μας ηθοποιών, οι οποίοι κινούνταν στη σκηνή με εκπληκτική άνεση και πειθαρχία. Ο κ. Καραγέωργος μάς είπε από την καρδιά του: «Μακάρι να έβρισκα ανάλογο ανταπόκριση σε ηθοποιούς που έχω σκηνοθετήσει κατά καιρούς». Να μην παραλείψουμε και την δουλειά που με κόπο και χαρά έκαναν οι ερ-

γαζόμενοι στο Εργαστήρι με την καθοδήγηση, βέβαια, του σκηνοθέτη και της επιστημονικής συμβούλου του Ολυμπίας Καραγκούνη.

Το αποτέλεσμα ήταν να χαρούμε όλοι μια υπέροχη βραδιά, ξεχωριστή, όπου η έκπληξη για την αισθητική απόλαυση ανταγωνιζόταν την βαθειά συγκίνηση για τις επιδόσεις των νέων μας και στο χώρο της τέχνης.

Φρίντα Κολοβού-Μήτσιου

Ο Δήμος Θέρμου τίμησε τις κυρίες ΜΑΡΙΑ ΤΣΟΥΤΣΟΥ και ΔΙΟΝΥΣΙΑ ΣΑΜΑΝΤΑ

Ήταν δειλινό της 24^{ης} Αυγούστου 2023. Ο Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός στην επιβλητική εικόνα του, πλαισιωμένος από μια πληθώρα πολύχρωμων λουλουδιών και συνοδευόμενος από πλήθος πιστών, έπαιρνε θέση στην είσοδο του Ιερού Ναού Κοιμήσεως της Θεοτόκου στο Θέρμο. Ήταν ακριβώς η ώρα που έφτασαν τα δυο μικρά ληωφορεία του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ», με το Διοικητικό Συμβούλιο και μέλη του σωματίου στον εκτεταμένο χώρο των εκδηλώσεων, οι οποίες οργανώνονται κάθε χρόνο στη μνήμη του μεγάλου φωτιστή και διδάχου του Γένους μας, Αγίου Κοσμά του Αιτωλίου.

Σε αυτή, την τελευταία μέρα των γιορτών μνήμης του Αγίου Κοσμά, που έκλεινε με την επιβλητική λιτανεία της εικόνας Του και του λειψάνου Του, οργάνωσε ο Δήμος Θέρμου τιμητική εκδήλωση και βράβευση προς τιμή των ιδρυτών και των εν ενεργεία Προέδρων α) του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» κυρίας Μαρίας Παφλιωτέλη-Τσούτσου και της κυρίας Διονυσίας Σαμαντά και β) της ΕΛΕΠΑΠ Αγρινίου, κυρίου Επαμεινώνδα Τάνταρου και κυρίας Λαμπρινής Κολλοβού.

Υπό το βλέμμα του μεγάλου μας Αγίου, πάνω από την είσοδο του Ναού που έστεκε ακίνητος και γλυκός και δέσποζε στις καρδιές όλων μας, σε μια αυγουσιάτικη δροσερή νύχτα με πανηγυρική την ατμόσφαιρα ολόγυρα, η οικογένεια του Εργαστηρίου άκουγε συγκινημένη την ιδρύτρια και επίτιμη πρόεδρό του κ. Μαρία Τσούτσου, στο βήμα των εκδηλώσεων, να ξεδιπλώνει ενώπιον πολυπληθούς ακροατηρίου την ιστορία του Εργαστηρίου.

Ύστερα η διαβεβαίωση της κ. Διονυσίας Σαμαντά ότι το όραμα συνεχίζει με τη φιλοδοξία της συνεχούς αναβάθμισης των υπηρεσιών του προς τους νέους με την πληγωμένη νοημοσύνη και τον αυτισμό γέμισε τον κόσμο με ελπίδα, χαρά και ενθουσιασμό.

Ο ευγενής Δήμαρχος Θέρμου κ. Σπύρος Κωνσταντάρας με θερμά λόγια και εξαιρώντας τον κοινωνικό και ανθρωπιστικό χαρακτήρα του έργου του Εργαστηρίου τίμησε τις δύο κυρίες με την επίδοση τιμητικών πηλακετών. Ο Δήμαρχος κ. Σπύρος Κωνσταντάρας όμως συμπεριέλαβε στην απόδοση τιμής και την κυρία Χριστίνα Φίλου, σύζυγο του διακεκριμένου Δικηγόρου, φίλου του και «δασκάλου» περί την Νομική Επιστήμη, αειμνήστου Κωνσταντίνου Φίλου, και επίτιμο Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου για την προσφορά της στο Εργαστήρι, του οποίου η Β' Εκπαιδευτική Μονάδα κτί-

στηκε σε οικόπεδο που εκείνη δώρισε.

Όμως η έκπληξη και συγκίνηση της βραδιάς ήρθε από τον Θέρμιο εκπαιδευόμενο νέο του Εργαστηρίου, Θανάση Βαζούρα, ο οποίος στο τέλος της εκδήλωσης εμφανίστηκε στο αναπηρικό του καροτσάκι με λουλουδία που πρόσφερε στις κυρίες Τσούτσου και Σαμαντά σε ένδειξη ευγνωμοσύνης. Όλων τα μάτια υγράθηκαν όταν η ευγνωμοσύνη κατεφίλησε την αγάπη και τη θυσιαστική προσφορά, για να παραφράσουμε τα λόγια του 84^{ου} ψαλμού του Δαυίδ.

Το Εργαστήρι ευχαριστεί θερμά τον Δήμαρχο κ. Σπύρο Κωνσταντάρα, το Δημοτικό Συμβούλιο και όλους όσοι συμμετείχαν στη διαδικασία και υποστήριξαν τις προτάσεις για τις βραβεύσεις.

Ελένη Μούρτη-Μάλλινου

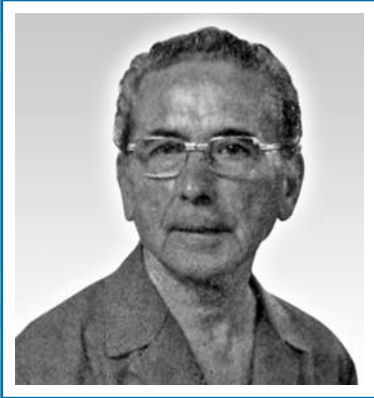

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΣΟΛΑΣ

(1910 – 1993)

Δει γαρ της μελέτης ανανεούσης ημίν την μνήμην, ων έγνωνμεν.

Πρόκλος

Ο Μεσολογγίτης Γιάννης Κασόλας – καλλιτέχνης με πολύπλευρη προσφορά στο χώρο της Τέχνης και του πολιτισμού γενικότερα – συγκαταλέγεται στους

σημαντικότερους ζωγράφους και αγιογράφους όχι μόνο της πόλεως του Μεσολογγίου, αλλά και της χώρας ολόκληρης.

Γεννήθηκε στην Ιερά Πόλη το 1910 και από πολύ μικρός γνώρισε τον μαγικό κόσμο της ζωγραφικής στο Εργαστήρι αγιογραφίας και ζωγραφικής που ίδρυσε το 1900 ο πατέρας του αρχιδιάκονος Δημήτριος Κασόλας, επίσης αγιογράφος και ζωγράφος (1875–1964).

Ανήσυχο πνεύμα με έμφυτη κλίση στη ζωγραφική διαμόρφωσε από νωρίς το δημιουργικό του χαρακτήρα και έδωσε δείγματα του ταλέντου του από τα μαθητικά του ακόμα χρόνια, κάνοντας την εικονογράφηση του μεσολογγίτικου περιοδικού «Φλόγα». Τηλειώνοντας το Γυμνάσιο σπούδασε στη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας, καταλαμβάνοντας την πρώτη θέση στις εισαγωγικές εξετάσεις και αποδεικνύοντας παρά το νεαρό της ηλικίας του το ταλέντο και τις ικανότητές του.

Μετά την αποφοίτησή του μετέφερε την καλλιτεχνική του δραστηριότητα στον βορειοελλαδικό χώρο, όπου εργάσθηκε ως καθηγητής σχεδίου και ζωγραφικής στο Πειραματικό Σχολείο του Πανεπιστημίου της Θεσσαλονίκης. Εκεί, δίδαξε επί σειρά ετών κάνοντας το σχολείο πραγματικό φυτώριο καλλιτεχνικής δημιουργίας. Παράλληλα ζωγράφιζε πλήθος φορητών εικόνων χρησιμοποιώντας τύπους και στοιχεία της

Βυζαντινής Τέχνης αλλά και τεχνικές της ευρωπαϊκής θρησκευτικής ζωγραφικής.

Εξάίρετα δείγματα της τέχνης του είναι η εικόνα του Αγίου Δημητρίου στον ομώνυμο ναό της Θεσσαλονίκης καθώς και οι εικόνες του τέμπλου, εικόνες και αγιογραφίες στη Μακεδονία, το Μεσολόγγι (Άγιος Σπυρίδων, Αγία Παρασκευή, Άγιος Παντελεήμων) και στην ευρύτερη περιοχή της Αιτωλοακαρνανίας.

Το 1935 αντέγραψε το έργο του Θ. Βρυζάκη «Η υποδοχή του Λόρδου Βύρωνα στο Μεσολόγγι» που βρίσκεται στο Μουσείο Ιστορίας και Τέχνης του Δήμου της Ιεράς Πόλεως του Μεσολογγίου. Δικό του, επίσης, έργο είναι η εικόνα της Παναγίας στην Α΄ Μονάδα του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» αφιερωμένη στη μνήμη του αδελφού του Άγγελου, επίσης ζωγράφου.

Παρόλο το φόρτο της εργασίας του συνεργά-

Πορτρέτο γυναίκας, 1936.

Άπλο, 1938.

σθηκε με τα περιοδικά λόγου και τέχνης: Νέα Εστία, Μορφές, Πνευματική Ζωή, Ελληνική Δημιουργία κ.α. δημοσιεύοντας άρθρα για την αισθητική αγωγή, τη βυζαντινή τέχνη και την Τέχνη γενικότερα.

Με το έργο του ασχολήθηκαν άνθρωποι του πνεύματος και τεχνοκριτικοί, όπως ο Ι.Μ. Παναγιωτόπουλος, ο Αχιλλέας Κύρου, ο Αλέξανδρος Φιλαδελφέας, ο Χρυσάνθος Χρήστου κ.α. Σύμφωνα με τον Χ. Χρήστου «ο ζωγράφος Γιάννης Κασόλας είναι καλλιτέχνης που δεν απομακρύνεται από την οπτική πραγματικότητα. Ο φυσικός χώρος μεταφέρεται στο έργο του με προσωπικό τρόπο, γιατί δεν ενδιαφέρεται τόσο για την απλή καταλογράφιση της πραγματικότητας, όσο για την εσωτερική ερμηνεία της με τον τονισμό των τυπικών χαρακτηριστικών και των χρωματικών αξιών».

Πρόκειται για ρεαλιστική ζωγραφική που απλώνεται σε μία μεγάλη γκάμα θεμάτων όπως

προσωπογραφίες, τοπιογραφίες, σκηνές του ιστορικού βίου και της καθημερινής ζωής που την χαρακτηρίζει η πλαστική τελειότητα και το άρτιο αποτέλεσμα. Από την αρχή της εμφανίσεώς του στο χώρο της Τέχνης έλαβε μέρος σε πολλές εκθέσεις και απέσπασε τιμητικές διακρίσεις με κορυφαία κατά τη γνώμη μου την απονομή του Χρυσού Μεταλλείου της Ιεράς Πόλεως του Μεσολογγίου.

Εν κατακλείδι, ο Γιάννης Κασόλας διήνυσε όλη του τη ζωή υπηρετώντας συνειδητά την Τέχνη της ζωγραφικής και αγιογραφίας, αφήνοντας έργα που διακρίνονται όχι μόνο για την απόλυτη κατοχή της τεχνικής, το μεγάλο του ταλέντο, αλλά και τη γνησιότητα της καλλιτεχνικής του δημιουργίας.

Βαρβάρα Μικέλλη

Υ.Γ. Θερμές ευχαριστίες στον κ. Νίκο Κορδόση, ιδρυτή και διευθύνοντα σύμβουλο της «Διεξόδου», για την παραχώρηση φωτογραφικού υλικού.

Εφ' όλης

Για το «Όραμα Ζωής-Οδηγός Ελπίδας» της κ. Μαρίας Τσούτσου, έγραψαν...

Έτσι επιγράφεται το τελευταίο βιβλίο που έγραψε και εξέδωσε η κυρία Μαρία Τσούτσου, Ιδρύτρια και Επίτιμη Πρόεδρος του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ», το έτος 2022. Πρόκειται για ένα μικρό θεατρικό δρώμενο σε πέντε πράξεις με στιγμιότυπα της καθημερινής ζωής των εκπαιδευόμενων νέων του Εργαστηρίου, που έχουν ειδικές ανάγκες, νοητική υστέρηση, αυτισμό και συνοδές αναπηρίες. Μιλάει όμως η συγγραφέας και για το όραμά της, πώς αυτό έγινε έργο, τους συντελεστές του και τις αρχές του, που σε ένα βαθμό, στηρίζονται σε ευρωπαϊκά συστήματα ποιότητας, όπως το EQUASS Excellence. Το βιβλίο η συγγραφέας το αφιερώνει σε όλες τις οικογένειες που αντιμετωπίζουν παρόμοιες αντιξοότητες της ζωής ως μικρό αντίδωρο συμπάρστασης, στήριξης και ως οδηγό ελπίδας.

Το βιβλίο παρουσίασε με ένα γλαφυρό και ζεστό τρόπο η κ. Μαρίνα Καπελάκη στο Sinidisi.gr ως Βιβλιοκριτική υπό τον τίτλο: «Μαρία Α. Τσούτσου: Όραμα ζωής Οδηγός Ελπίδας», στις 21 Μαρτίου 2023.

Αρχικά η κυρία Καπελάκη στο άρθρο της περιγράφει την πρώτη συνάντησή της με την κυρία Τσούτσου, την άνοιξη του 2001, τα συναισθήματα δέους και θαυμασμού που ένιωσε απέναντι σε αυτή την δυναμική και ταυτόχρονα σεμνή και τρυφερή γυνακεία προσωπικότητα. Γράφει η κ. Καπελάκη: «Θυμάμαι να έχω απέναντί μου μια γυνακεία προσωπικότητα ξεχωριστή. Έναν άνθρωπο ιδιαίτερα δυναμικό, σεμνό, τρυφερό. Μια μάνα ηρωίδα, που το πρόβλημα του μοναχογιού της είχε γίνει έργο και το έργο αυτό σαν ποτάμι ορμητικό είχε παρασύρει στη ροή του κι άλλες ψυχές κι άλλες ατελείς υπάρξεις! Η ίδια ακριβοθώρητη, μακριά από τα φώτα της δημοσιότητας, ταγμένη ψυχή τε και σώματι στον Γιώργο και στο «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ»... Τότε είχαμε μιλήσει για το πώς είχε εμπνευστεί το όραμα ενός τόσο πρωτοποριακού εγχειρήματος, τις πρώτες δυσκολίες (πόσο δύσκολο ήταν οι γονείς να πειστούν και να εκθέσουν το πρόβλημά τους στο ευρύτερο κοινό), την αρωγή της πολιτείας και των άλλων τοπικών φορέων, τον εθελοντισμό, την αμέριστη εμπιστοσύνη της τοπικής κοινωνίας, τα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης που έτρεχαν, τους κοινοτικούς πόρους και τα επόμενα βήματα για το μέλλον. 22 χρόνια μετά ο Γιώργος Τσούτσος δεν είναι πια μαζί μας και έχει ταξιδέψει προς την Άνω Ιερουσαλήμ. Το έργο του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑ-

ΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» συνεχίζεται ανέφελα και συνοδεύει τα παιδιά με νοητική υστέρηση, αυτισμό και συνοδές αναπηρίες σε όλες τις φάσεις της ζωής τους. Μέχρι τέλους». Και συνεχίζει:

«Πρόσφατα κυκλοφόρησε το τελευταίο βιβλίο της κ. Μαρίας Τσούτσου, υπό τον τίτλο «Όραμα Ζωής-Οδηγός Ελπίδας» και με εισαγωγικό σημείωμα του Ολλανδού, εξειδικευμένου Συμβούλου σε θέματα ποιότητας στον τομέα των Κοινωνικών Υπηρεσιών, κ. Guus van Beek. Στο συγκεκριμένο εκδοτικό εγχείρημα της συγγραφέως καταγράφεται μια πορεία δεκαετιών συνεχούς μόχθου και απόδοσης έργου. Ένα μικρό θεατρικό δρώμενο από στιγμιότυπα της καθημερινότητας των εκπαιδευόμενων νέων, από στιγμιότυπα της ζωής της με τον Γιώργο (τον μικρό Αχιλλέα) και τους φίλους του στο Εργαστήρι αποτελούν τον κεντρικό κορμό του βιβλίου.

Διάχυτες εικόνες παντού! Διάχυτες αναμνήσεις που μπορεί να έχουν χαραχθεί ως «εμπειρία ζωής» στην ατομική συνείδηση της κ. Τσούτσου, αλλά στη «συλλογική μνήμη» της τοπικής κοινωνίας έχουν αποτυπωθεί ανεξίτηλα ως προσφορά, αγάπη, αφοσίωση και πράξη ενεργή, με ισχυρές βάσεις και μια δυναμική συνέχειας στο μελλοντικό γίνεσθαι από αξιόλογους ανθρώπους στη Διοίκηση, στην εκπαίδευση των νέων και εθελοντές, γιατί η προσπάθεια είναι συλλογική!

της ύλης

Μαρίας Α.
Τσούτσου

Μετά την αναφορά της στους επιμέρους τομείς του Εργαστηρίου αναρωτιέται για το στοιχείο του Εργαστηρίου, το οποίο, όπως λέει η ίδια ανακαλύπτει στα λόγια της κας Τσούτσου στον πρόλογο του βιβλίου της:

«[...] Για να προχωρήσει στο μέλλον το έργο αυτό, όσον αφορά στην άριστη πρακτική χρειάζεται η πυξίδα... να είναι στραμμένη στη διακονία, στην αγάπη, στο σεβασμό, στην ισοτιμία, στη δικαιοσύνη, στην αξιοπρέπεια, στην αρμονία, στο εύγε καθώς και στην αξιολόγηση όλης της πυραμίδας του Φορέα».

Σε κάποιους στίχους του ο Χατζηδάκις είχε εξομολογηθεί ότι:

*Η πέτρα είναι ο θάνατος, η πέτρα είν' η ζωή μου
Φύτρωσαν άσπρα γιασεμιά μες στην αναπνοή μου
Είμαι ένα δέντρο έρημο, στην πέτρα σπάει η φωνή μου
Δεν μπαίνει αγέρας μήτε φως, Πετρώνει το κορμί μου
Είμαι η κραυγή της μάνας μου, είμαι η πληγή του κόσμου
Φέρτε κρασί, φέρτε φωτιά να κάψω τον καημό μου.*

Το «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» υπήρξε η «κραυγή» μιας μάνας που έγινε «ευλογία» και μια μεγάλη «αγκαλιά» για όσους και όσες την έχουν ανάγκη. Με τη μέθεξη της φιλίας μου και στη μνήμη του αγαπημένου μου Γιώργου Τσούτσου».

Μαρίνα Μιχ. Καπελάκη

Σε μια επιστολή εκ βαθέων γεμάτη λυρισμό και γλώσσα ποιητική προς την κυρία Μαρία Τσούτσου ο κύριος Διονύσης Μπερερής αναφέρεται στο βιβλίο της, στον Γιώργο της και στην ίδια. Παραθέτουμε αποσπάσματά της.

«Κυρία Μαρία,

Σήμερα το ημερολόγιο γράφει 30 Ιανουαρίου 2023 κι η σκέψη μου κάνει το ταξίδι της Πέστροφας και γυρίζει 14 χρόνια πριν που την ίδια ημερομηνία το καμάρι σου, τ' αστέρι που ήρθε και φώτισε τη ζωή σου, το φυλλοκάρδι σου, ο αείμνηστος Γιώργος σου, πέταξε «απαλλαγμένος από το ένυλο βάρος του» στη «χώρα του παντοτινού».

Τούτη η γραφή μου που βγαίνει απ' τα μύχια της καρδιάς μου ας είναι ψυχοκαίρι που ανάβουμε στη μνήμη του με την ευχή να μένει άσβεστο.

.....

Το τελευταίο σου πόνημα, «Όραμα ζωής-Οδηγός

ελπίδας» δείχνει τη μεγαλοσύνη του ανθρώπου που ενσαρκώνει το αποστολικό «...η αγάπη πάντα στέργει... πάντα ελπίζει...». Από την άλλη μεριά θα έλεγα πως φανερώνει μια γυναίκα που έχει τη φαρέτρα της γεμάτη με γνώσεις αντιμετώπισης των προβλημάτων της νοητικής υστέρησης.

Αυτό το βιβλίο θα ήταν ένα καλό βοήθημα για γονείς και εκπαιδευτικούς που στα μέρη τους δεν έχουν βέβαια «Παναγία Ελεούσα». Και μου κάνει εντύπωση πως παρουσιάζεις τις επιστημονικές απόψεις σαν ένας ικανός σεναριογράφος και πεπειραμένος σκηνοθέτης, σε ένα κείμενο δομημένο σε πέντε πράξεις αρχίζοντας με τον μονόλογο του ήρωα της παράστασης που δεν μπορεί να είναι άλλος παρά η μάνα. Στο αίμα σου και η ποίηση, προτιμώντας τον συντοπίτη σου Οδ. Ελύτη.

Ο Θεός να σου δίνει Χρόνια και Δύναμη».

Με άπειρη εκτίμηση

Διονύσιος Μπερερής

Και η κυρία Βιβή Κότσαλη-Κατσακιώρη, φιλόλογος, σε ένα αγαπητικό και ενθουσιώδες σημείωμα προς την κυρία Τσούτσου, γράφει: «Το βιβλίο σας, «Όραμα Ζωής και Ελπίδας» με κατασυγκίνησε· πρόκειται για ένα Αριστουργηματικό Λεύκωμα Ψυχικού Μεγαλείου, γενναιόδωρης προσφοράς και αγάπης στον πλησίον, αποτελεί δε για το Εργαστήρι «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΑΟΥΣΑ» τον αξιοπρεπέστατο επίλογο ενός ανεπανάληπτου και πρωτοφανούς κοινωνικού, ανθρωπιστικού έργου, το οποίο πυροδότησε, οραματίστηκε και υλοποίησε η δική Σας «φλογώσα και ασπάρουσα καρδιά».

Ο Θεός να σας έχει πάντα καλά

Με ειλικρινή αισθήματα θαυμασμού και αγάπης

Βιβή Κότσαλη-Κατσακιώρη

Πρόσφατα, συγκεκριμένα στις 13 Μαΐου 2023, το θεατρικό μέρος του εν λόγω βιβλίου παρουσιάστηκε στο ΔΗ.Π.Ε.ΘΕ. Αργινίου από την θεατρική ομάδα των εκπαιδευομένων νέων του Εργαστηρίου στη θεατρική παράσταση «ΑΠ' ΤΗΝ ΑΡΧΗ» με εξαιρετική επιτυχία.

Ελένη Μούρτη-Μάλαινου

Καλοκαιρινή κατασκήνωση 2023 - Μεσολόγγι

Εξήντα πέντε εκπαιδευόμενοι νέοι μας, απήλαυσαν για μία ακόμα χρονιά την ευεργεσία μιας κατασκηνωτικής περιόδου γεμάτης χαρά και δράσεις, όπως μπάνιο στη θάλασσα (Τουρλίδα) και στην εκπαιδευτική πισίνα της κατασκήνωσης, επιτραπέζια παιχνίδια, αθλητικές δραστηριότητες (μπάσκετ, βόλεϊ, bocce, πινγκ-πονγκ), πραγματοποίηση μουσικοχορευτικών βραδιών, προβολή σε video-wall ελληνικών ταινιών, περίπατοι, περιβαλλοντικά προγράμματα, εκπαιδευτικά και ψυχαγωγικά προγράμματα που αναπτύσσουν την ψυχική τους ευεξία και την κοινωνικοποίησή τους.

Οι εργαζόμενοι και οι υπεύθυνοι προσπαθούν κάθε χρόνο να χαρίσουν στους νέους του Εργαστηρίου ευκαιρία για να χαρούν και να ασκηθούν. Στο πλαίσιο αυτό πραγματοποιήθηκε μουσική βραδιά, την Τετάρτη 12 Ιουλίου 2023. Στο κάλεσμά μας ανταποκρίθηκε πλήθος κόσμου. Έμπρακτη απόδειξη μιας κοινωνίας ευαίσθητων ανθρώπων, μιας κοινωνίας συμπερίληψης, μιας κοινωνίας με ενσυναίσθηση και αποδοχή.

Η βραδιά ξεκίνησε μέσα σε ατμόσφαιρα χαράς και αισιοδοξίας με τη χορευτική ομάδα των εκπαιδευομένων νέων μας. Στη συνέχεια, οι μουσικοί Θάνος Καρέτσος και Μανώλης Σάββας απέδωσαν έντεχνα τραγούδια Ελλήνων συνθετών. Η βραδιά έκλεισε με χορό και τραγούδι.

Νιώθουμε μεγάλη ευγνωμοσύνη για όλους όσοι συνέβαλαν στην υλοποίηση του κατασκηνωτικού μας προγράμματος, ανταποκρινόμενοι στο κάλεσμά μας, ιδιαίτερα τις εθελόντριες Μεσολογγίου, Αιτωλικού για την πλούσια συνεισφορά τους σε κεράσματα.

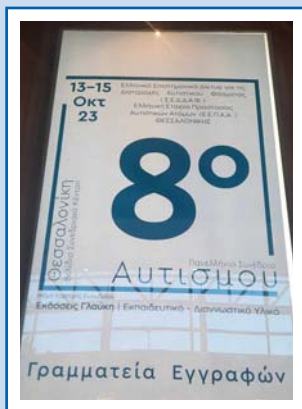
Άλλη μία δράση του φορέα μας, η κατασκήνωση, που παρέχεται εντελώς δωρεάν, συνεχίζεται από το 2004 απλά, γαλήνια, με τη χαρά διάχυτη στα πρόσωπα των νέων μας, δίνοντάς τους την ευκαιρία μέσα από δραστηριότητες να απολαύσουν τη θάλασσα, την ομαδική ζωή, τη φιλία και στις οικογένειές τους να ανακουφιστούν για το διάστημα αυτό.

ΔΡΑΣΗ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ

Την Παρασκευή 10 Φεβρουαρίου εκπαιδευόμενοι του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» συνοδευόμενοι από την κοινωνική λειτουργό του Φορέα μετέβησαν στο κοινωνικό παντοπωλείο του Δήμου Αγρινίου προκειμένου να συμμετάσχουν στην προσπάθεια του Δήμου προσφέροντας είδη πρώτης ανάγκης στους δοκιμαζόμενους ήσους της Τουρκίας και της Συρίας που πλήγηκαν από τον καταστροφικό σεισμό.

8ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΑΥΤΙΣΜΟΥ

Στις 13-14 και 15 Οκτωβρίου πραγματοποιήθηκε στη Θεσσαλονίκη το 8^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Αυτισμού. Το Εργαστήριο «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» εκπροσώπησαν ο κ. Μανώλης Περιβόλας, Γυμναστής και υπεύθυνος αυτισμού της Β' Εκπαιδευτικής Μονάδας και η Εργοθεραπεύτρια Φωτεινή Τασολάμπρου.

Κατά την τριήμερη διάρκεια του Συνεδρίου παρουσιάστηκαν πολύ ενδιαφέρουσες

στημίου της Ελλάδας και του Παιδοψυχιατρικού Τμήματος του Ιπποκράτειου Γ.Ν.Θ. σχετικά με τη συμβολή της φυσικοθεραπείας στην ψυχική υγεία. Πιο συγκεκριμένα, η έμφαση δίνεται στον τρόπο με τον οποίο μπορεί να βοηθήσει η φυσικοθεραπεία στη διαχείριση του άγχους, του στρες, στη βελτίωση της διάθεσης, στην προώθηση της κοινωνικής προσαρμοστικότητας και γενικότερα στη βελτίωση της ψυχοσυναισθηματικής τους κατάστασης.

έρευνες και μελέτες που δίνουν ένα ελπιδοφόρο μήνυμα για την καλύτερη διαχείριση των ατόμων που ανήκουν στο φάσμα του αυτισμού και τη βελτίωση των δεξιοτήτων τους, όσο και για την καλύτερη πλαισίωση και βοήθεια των οικογενειών τους.

Οι περισσότερες έρευνες, μελέτες και παρουσιάσεις αφορούσαν την πρώιμη παρέμβαση παιδιών με ΔΑΦ, (Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος), καθώς και την καθοδήγηση και φροντίδα των οικογενειών τους. Επιπλέον, παρουσιάστηκαν ιατρικά ερευνητικά δεδομένα σχετικά με τα πιθανά αίτια που προκαλούν τον αυτισμό.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσίασε η μελέτη των κ. Κυρίμη και Αλεξανδρίδου σχετικά με τη χρήση τεχνολογίας επαυξημένης πραγματικότητας για την ενίσχυση των κοινωνικών δεξιοτήτων σε αυτιστικά άτομα. Η επαυξημένη πραγματικότητα μέσω της τεχνολογίας επιτρέπει την αλληλεπίδραση του χρήστη με εικονικά στοιχεία στον πραγματικό κόσμο, σε πραγματικό χρόνο, δηλαδή συνδυάζει τον εικονικό και πραγματικό κόσμο, παρέχει αλληλεπίδραση μεταξύ των δύο και τοποθετεί την ψηφιακή προβαλλόμενη πληροφορία στον πραγματικό κόσμο.

Η χρήση της τεχνολογίας κερδίζει συνεχώς χώρο στο πλαίσιο θεραπείας και ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης ως μια βιώσιμη, αποτελεσματική και ελκυστική προσέγγιση. Ενδιαφέρουσα ήταν επίσης η μελέτη του Διεθνούς Πανεπι-

Παρουσιάστηκε επίσης η χρήση του Γλωσσικού Προγράμματος ΜΑΚΑΤΟΝ σε παιδιά και εφήβους με ΔΑΦ, με εφαρμογές για την επίτευξη της συμπερίληψής τους σε υπηρεσίες Υγείας και Κοινωνικών και Εκπαιδευτικών Δραστηριοτήτων. Τα αποτελέσματα που προέκυψαν ήταν η βελτίωση της προσβασιμότητας και συμμετοχής των παιδιών με Δ.Α.Φ. σε δραστηριότητες μειζόνων τομέων ζωής (π.χ. επίσκεψη σε νοσοκομείο, οδοντίατρο, οφθαλμολογικό έλεγχο, κ.τ.λ.) για τη μέγιστη δυνατή συμπερίληψη. Δηλαδή, βοηθήθηκαν τόσο τα άτομα με ΔΑΦ να προετοιμαστούν και να συνεργαστούν όσο και οι συνδεδεμένοι γονείς και επαγγελματίες, ώστε αν κατανοήσουν τον τομέα με τον οποίο έπρεπε να προσεγγίσουν τα άτομα με ΔΑΦ ώστε να συνεργαστούν αποφεύγοντας την πρόκληση αρνητικών συμπεριφορών (εκρήξεις θυμού – temper tentum) και την καταγραφή αρνητικών εμπειριών. Στο μέλλον η τεχνολογία και η φυσικοθεραπεία εφαρμοσμένες στη ΔΑΦ θα δώσουν νέες υπηρεσίες στα τμήματα αυτισμού του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ».

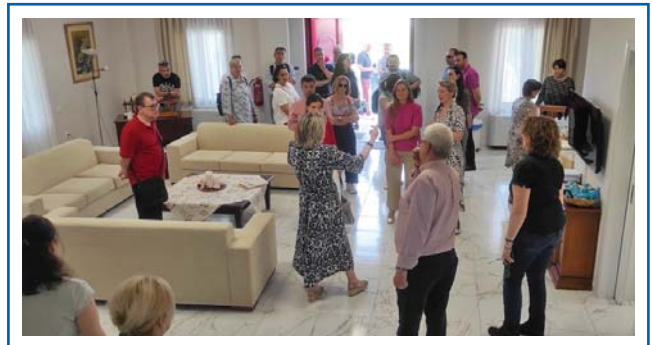
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΣΠΑ

Τα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα που υλοποιεί το «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» μέσω ΕΣΠΑ υπόκεινται σε έλεγχο σε τακτά διαστήματα. Στις 2 Ιουνίου 2023, ο Περιφερειάρχης Δυτικής Ελλάδας Νεκτάριος Φαρμάκης, στελέχη του Δήμου Αγρινίου, της Διαχειριστικής Αρχής της Π.Δ.Ε., του Υπουργείου Ανάπτυξης και του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, καθώς και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Παρακολούθησης Έργου, επισκέφτηκαν το Κέντρο Δημέρευσης όπως και τις νεότερες Στέγες του Εργαστηρίου, στο Αγρίνιο.

Τους υποδέχθηκαν η χορωδία των εκπαιδευομένων νέων μας, η Πρόεδρος Διονυσία Σαμαντά και μέλη του Διοικητικού συμβουλίου, η Ιδρύτρια και Επίτιμη Πρόεδρος Μαρία Τσούτσου, ο Πρόεδρος της Εξελεγκτικής Επιτροπής Γιώργος Μαστρογεωργίου και ο εξωτερικός επιστημονικός συνεργάτης επί των Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων του Φορέα Κωνσταντίνος Πουλάκης.

Οι επισκέπτες ξεναγήθηκαν στις Δομές μας και ενημερώθηκαν από την Πρόεδρο του Δ.Σ. και τον Διευθυντή σχετικά με τη λειτουργία του ΚΔΗΦ και των ΣΥΔ, όπου διαπιστώθηκε η χρησιμότητα των Δομών αυτών και η συνεισφορά τους στην κοινωνική ένταξη και βελτίωση της ποιότητας ζωής των ωφελούμενων ατόμων με νοητική υστέρηση και συνοδές αναπηρίες, που αποτελούν την πλέον ευάλωτη κοινωνική ομάδα.

Ευχαριστούμε την Πολιτεία, την Περιφέρεια και τον

Δήμο Αγρινίου για την σταθερή στήριξή τους, που βοηθάει να επιτελούμε το έργο του Εργαστηρίου το οποίο έχει αποδειχθεί ότι είναι σπουδαία συνεισφορά στην λειτουργία της κοινωνίας και αναδεικνύει το Ανθρώπινο πρόσωπο του πολιτισμού μας.

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΚΑΙ ΕΠΙΤΙΜΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΠΑΙΔΙΟΥ ΚΑΙ ΕΦΗΒΟΥ

ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ-Ε.Ψ.Υ.Π.Ε.Α., Δρος ΣΩΤΗΡΗ Ι. ΚΩΤΣΟΠΟΥΛΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΜΑμΕΑ

Στις 22 Σεπτεμβρίου 2023, στο πλαίσιο του 3ου Φεστιβάλ Κοινωνικών Φορέων που πραγματοποιήθηκε στην Πάτρα από την Περιφερειακή Ομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία Δυτικής Ελλάδας και Νοτίων Ιονίων και σε συνεργασία με την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, το Δήμο Πατρέων και την Περιφερειακή Ένωση Δήμων Δυτικής Ελλάδας, η ομοσπονδία βράβευσε τον καθηγητή και ιδρυτή της Ε.Ψ.Υ.Π.Ε.Α. κ. Σωτήρη Ι. Κωτσόπουλο, ως ελάχιστη ένδειξη αναγνώρισης της πολυετούς κοινωνικής προσφοράς του. Την τιμητική πλακέτα παρέλαβε ο Πρόεδρος της Ε.Ψ.Υ.Π.Ε.Α. κος Παναγιώτης Ζαβιτσανάκης, ο οποίος απηύθυνε χαιρετισμό και ανέγνωσε ευχαριστήρια επιστολή εκ μέρους του κ. Κωτσόπουλου.

Το Δ.Σ. της Ε.Ψ.Υ.Π.Ε.Α. ευχαριστεί θερμά την Περιφερειακή Ομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία Δυτικής Ελλάδας και Νοτίων Ιονίων για την πρωτοβουλία να βραβεύσει τον καθηγητή Σωτήρη Ι. Κωτσόπουλο, ο οποίος με την ίδρυση και την εικοσαετή λειτουργία του Κέντρου Ημέρας για Παιδιά με Αναπτυξιακές Διαταραχές της ΕΨΥΠΕΑ, έχει συμβάλει ουσιαστικά στην παροχή ποιοτικών υπηρεσιών σε παιδιά προσχολικής ηλικίας με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος και στις οικογένειές τους.

Το Δ.Σ. της ΕΨΥΠΕΑ

Το Εργαστήρι «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» ευχαριστεί θερμά τον κ. Κωτσόπουλο, που επί σειρά ετών υπήρξε Διευθυντής της Επιστημονικής ομάδας του Εργαστηρίου, για την μεγάλη του προσφορά.

Σύλλογος «Φίλων, Γονέων, Κηδεμόνων και Εθελοντών» του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ»

Ο Σύλλογος «Φίλων, Γονέων, Κηδεμόνων και Εθελοντών», στηρίζοντας πάντα με τις εκδηλώσεις του το έργο του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» πραγματοποίησε και φέτος τις εξής δράσεις:

Τον Δεκέμβριο 2022 έγινε το καθιερωμένο Χριστουγεννιάτικο Bazaar στο Αγρίνιο (Μαγαζάκι) με όμορφα χειροποίητα έργα των εκπαιδευομένων.

Στις 18 Δεκεμβρίου 2022 στο αμφιθέατρο της Π.Ε. στο Μεσολόγγι, μουσική-αφηγηματική εκδήλωση με τίτλο « Η Κυριακή των Χριστουγέννων» από τον μουσικό όμιλο Μεσολογγίου «Ιωσήφ Ρωγών». Εκτός από την εκδήλωση που σημείωσε μεγάλη επιτυχία, επιτυχία σημείωσε και το Bazaar που έγινε στο φουαζέ με τη βοήθεια των εθελοντριών και των εργαζομένων. Ευχαριστούμε θερμά το Διοικητικό Συμβούλιο του Ομίλου «Ιωσήφ Ρωγών» για την πρόθυμη αποδοχή της πρόσκλησής μας και τη βοήθεια που ακόμα για μία φορά μάς πρόσφερε. Επίσης τις κυρίες και τους εργαζόμενους για τη βοήθειά τους στην οργάνωση και διεξαγωγή των Bazaar.

Στις 5 Φεβρουάριου 2023 στο Αγρίνιο (Πίτσα ROMA) πραγματοποιήθηκε με μεγάλη συμμετοχή η κοπή της πρωτοχρονιάτικης πίτας, η ετήσια συνέλευση του Συλλόγου και η έκθεση των πεπραγμένων.

Στις 29 Μαρτίου 2023 έγινε στο «Μαγαζάκι» στο Αγρίνιο το пасχαλινό Bazaar με έργα των εκπαιδευομένων μας.

Στις 11 Ιουνίου 2023 πραγματοποιήθηκε ημερήσια εκδρομή στη Λευκάδα για τα μέλη και τους φίλους του Συλλόγου. Οι μετέχουσες κυρίες παρακολούθησαν τη Θεία Λειτουργία στην Ιερά Μονή Παναγίας Φανερωμένης μέσα σε κλίμα κατάνυξης και ευλάβειας. Ακολούθησε περιήγηση στην πόλη της Λευκά-

δας, γεύμα στο χωρίο Λυγιά και απογευματινός καφές στο όμορφο Νυδρί.

Στις 28 Ιουνίου 2023 έγινε το ετήσιο «Δείπνο Αγάπης» με τη συμμετοχή πολλών μελών και φίλων από το Μεσολόγγι και Αγρίνιο στο κέντρο «Αμαρο» του Αγρινίου. Το δείπνο τίμησαν με την παρουσία τους ο Δήμαρχος Αγρινίου κος Γεώργιος Παπαναστασίου, ο Πρόεδρος του Επιμελητηρίου Αιτωλ/νίας κος Παναγιώτης Τσιχριτζής, ο Αντιδήμαρχος κος Κων/νος Ζώνης, η Επίτιμος και Ιδρύτρια του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» κα Μαρία Τσούτσου και το Διοικητικό Συμβούλιο του, η Πρόεδρος της ΕΛΕΠΑΠ Αγρινίου κα Λαμπρινή Κολλοβού και υποψήφιοι Περιφερειακοί και δημοτικοί Σύμβουλοι.

Τέλος, στις 26 Σεπτεμβρίου 2023 στο Αγρίνιο το Δ.Σ. του Συλλόγου παρέθεσε δείπνο στις εθελόντριες κυρίες που προσφέρουν τις υπηρεσίες και τη στήριξή τους στα «Μαγαζάκια» Μεσολογγίου και Αγρινίου σαν ένδειξη τιμής για τη σημαντική προσφορά τους. Παρευρέθηκαν εκτός από τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου και τα μέλη του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ». Ήταν μία ευχάριστη βραδιά με ιδιαίτερο συμβολισμό.

Ευχαριστούμε θερμά για τη συμμετοχή και βοήθεια όλους όσους για μία ακόμα φορά στήριξαν το έργο του Συλλόγου και ευχόμαστε «Καλά Χριστούγεννα και Καλή Χρονιά».

Βάρβαρα Μικέλλη

Ο ΝΕΟΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΑΙΤΩΛΙΑΣ ΑΓΚΑΛΙΑΖΕΙ ΤΟ ΕΡΓΟ

Ο Σεβασμιώτατος Ποιμενάρχης μας Δαμασκηνός λίγο μετά την ενθρόνισή του, στις 29 Νοεμβρίου του 2022 επισκέφτηκε την Έδρα του Εργαστηρίου στο Μεσολόγγι. Η ευγενής παρουσία του και ο αγαπτικός του λόγος στις συνομιλίες που είχε με τα παιδιά, επίσης η εμφανής συγκίνησή του καθώς γινόταν μέτοχος της ατμόσφαιρας που επικρατεί στο Εργαστήρι, μας ενδυναμώνει στο έργο μας. Παρακαλούμε να μας έχει στην προσευχή του. (Φωτ. 1)

Το Δεκέμβριο του 2022 ο Σεβασμιώτατος παραστάθηκε στην χριστουγεννιάτικη γιορτή του Εργαστηρίου στη Μονάδα του Αγρινίου. Τα λόγια που απηύθυνε στους νέους μας ήταν απλά, γεμάτα πατρική αγάπη και αναφορά στον πατέρα όλων μας και στη μητέρα του νεογεννηθέντος Χριστού, την Παναγία μας. Η παρουσία του μας χαροποίησε και μας συγκίνησε. (Φωτ. 2)

Τα εγκαίνια της νέας ΣΥΔ, στις 26 Μαρτίου 2023, ήταν άλλη μια ευκαιρία να φανεί η αγάπη και το ενδιαφέρον του Σεβασμιωτάτου κ. Δαμασκηνού, για το Εργαστήρι «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ». Η απλή κι ωστόσο ξεχωριστή παρουσία του, οι ευχές και ο λόγος του έδωσαν μια άλλη ποιότητα στην εκδήλωση των εγκαινίων. (Φωτ. 3)

Εξάλλου, την Τρίτη, 12 Σεπτεμβρίου 2023, ο Σεβασμιώτατος χοροστάτησε στον Αγιασμό που τελέσθηκε στην εκπαιδευτική μονάδα μας στο Μεσολόγγι. Και πάλι η αγαπτική και ιεροπρεπής παρουσία του έδωσε ένα πνευματικό άρωμα στην εκδήλωση και χαροποίησε τόσο τους νέους μας, όσο και το προσωπικό του Εργαστη-

Φωτ. 1

Φωτ. 2

Φωτ. 3

ρίου. (Φωτ. 4)

Το Σάββατο, 30 Σεπτεμβρίου 2023, τελέσθηκε ο ετήσιος εκκλησιασμός του «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» στον ιερό ναό των Παμμεγίστων Ταξιαρχών στο Αιτωλικό. Ο

& ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ κ. ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ»

Φωτ. 4

Φωτ. 5

Φωτ. 6

Μητροπολίτης κ. Δαμασκηνός χοροστάτησε στη θεία λειτουργία. Το Διοικητικό Συμβούλιο του Εργαστηρίου, αρκετοί εκπαιδευόμενοι νέοι μας με τις οικογένειές τους, εργαζόμενοι, φίλοι και εθελοντές του

«ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» είχαν την ευκαιρία να γευθούν την σπάνια πνευματική χαρά καθώς η θεία λειτουργία έβαινε κατασκευτική εκ βάθους καρδίας των λειτουργών και ο υπερούσιος Λόγος ακουγόταν με ευκρίνεια, ευλάβεια και αμεσότητα καθώς οι μελίσσοι ψαλμοί πλημύριζαν τον κατάμεστο παλαιό ναό των Παμμεγίστων Ταξιαρχών. (Φωτ. 5)

Η ημέρα αυτή ολοκληρώθηκε με την αγαπτική σύναξη στην γραφική παραλία του Αιτωλικού και την προσφορά καφέ σε όλους, με συνοδευτικά μικρά γλυκά, δημιουργήματα των εργαζομένων στην κουζίνα του Εργαστηρίου.

Ήταν ένα αξέχαστο πρωινό, που μας θύμισε για μια ακόμη φορά ότι τα καλά έργα, εκτός από την αδιαμφισβήτητη εσωτερική χαρά και ικανοποίηση αυτών που πράττουν εθελοντικά, μας δίνουν και ευκαιρίες να απολαύσουμε μικρές «αποδράσεις από την καθημερινότητα» κοντά στην πανέμορφη φύση της ιδιαίτερης πατρίδας μας. (Φωτ. 6)

Σεβασμιώτατε, οι πνευματικές γέφυρες επικοινωνίας που χτίζετε με το Εργαστήρι μας, μας δίνουν δύναμη να συνεχίσουμε με την έμπρακτη στήριξή Σας και την ευλογία Σας το δύσκολο και ευαίσθητο κοινωνικό έργο που επιτελούμε στον τομέα της αναπηρίας.

Σας ευχόμαστε Υγεία, Μακροημέρευση και πλούσια καρποφορία στο έργο της διαποίμανσης του λαού της Αιτωλίας.

Φρίντα Κολλοβού-Μήτσιου

ΕΚΔΡΟΜΕΣ

Εκδρομή στο «ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ ΤΗΣ ΛΙΜΝΗΣ»

Μάιος, 2023. Μια γλυκιά ανοιξιάτικη ημέρα. Το «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» πραγματοποιεί την ημερήσια εκδρομή του για μια ακόμη χρονιά.

Εκατόν εβδομήντα πέντε εκπαιδευόμενοι νέοι μας από το Μεσολόγγι και το Αγρίνιο, οι εργαζόμενοι στη Δομή, η Πρόεδρος Διονυσία Σαμαντά και το Διοικητικό του Συμβούλιο, η Επίτιμη Πρόεδρος Μαρία Τσούτσου και εκπρόσωποι του Συλλόγου «Φίλων, Γονέων και Εθελοντών» του «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» απόλαυσαν την ομορφιά της μαγευτικής Τριχωνίδας στο «Αρχοντικό της Λίμνης». Ήταν μια ευλογημένη ημέρα.

Οι εκπαιδευόμενοι νέοι μας ήρθαν σε επαφή με τη φύση, ενθουσιάστηκαν, εμψυχώθηκαν και ψυχαγωγήθηκαν. Στον όμορφο χώρο του «Αρχοντικού της Λίμνης» και δίπλα στη λίμνη απολαύσαμε το εξάισιο γεύμα μας και το επιδόρηό μας. Τα παιδιά μας μαζί με τους εργαζόμενους συνοδούς τους χόρεψαν και διασκέδασαν με την καρδιά τους.

Οι εκδρομές μας, πραγματοποιούνται στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών μας προγραμμάτων και δράσεων, με στόχο την ευαισθητοποίηση της κοινωνίας, την κοινωνική αποδοχή και ένταξη των συνανθρώπων μας με την πηλωμένη νοημοσύνη, τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους και τη διεκδίκηση των δικαιωμάτων τους για ισότιμη συμμετοχή στην κοινωνία.

Εκδρομή στην Αθήνα

Στις 19 Νοεμβρίου, ημέρα Κυριακή με τους νέους μας των Σ.Υ.Δ. Αγρινίου και Μεσολογγίου πραγματοποιήσαμε επίσκεψη στην Αθήνα, όπου παρακολουθήσαμε τη θεατρική παράσταση της Κάρμεν Ρουγγέρη "ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΔΑ" στο CHRISTMAS THEATER. Οι νέοι μας ενθουσιάστηκαν και σχολίασαν με χαρά την παράσταση. Ακολούθησε γεύμα και ύστερα καφές και γλυκό. Επιστρέψαμε το βράδυ γεμάτοι με ωραίες εμπειρίες.

ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΑΤΟΣ

ΙΕΡΑ ΠΟΛΙΣ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

Το Μεσολόγγι, η πρωτεύουσα του νομού Αιτωλοακαρνανίας, συνδυάζει το ιστορικό μεγαλείο με την μοναδικότητα της φύσης και τον απέραντο ορίζοντά του. Είναι χτισμένο πλάι στην χλιοστραγουδισμένη λιμνοθάλασσα, που αποτελεί έναν από τους καλύτερους υδροβιότοπους και σημαντικό κέντρο παραγωγής αλατιού της χώρας, του «λευκού θησαυρού», αναγκαίου για την εξέλιξη του πολιτισμού, κρυμμένου σε χιλιάδες προϊόντα, υπέροχου μέσα σε διαφορετικούς χρωματισμούς, πηγή έμπνευσης για καλλιτέχνες, μοχλός εξουσίας και οικονομικής ισχύος ανά τους αιώνες.

Η Ιερή Πόλη του Μεσολογγίου είναι απόλυτα συνυφασμένη με το αλάτι, όχι μόνο γιατί πολλές οικογένειες ζουν από αυτό, αλλά και διότι στις αλυκές της, Άσπρη Αλυκή, Αλυκή Τουρλίδας και Μαύρη Αλυκή, που λειτουργούν εδώ και εκατοντάδες χρόνια, καλλιεργείται και εξορύσσεται το 65% της ελληνικής παραγωγής.

Σ' αυτό τον τόπο λοιπόν, με πρωτοβουλία του ιδρυτού του Κέντρου Λόγου και Τέχνης «Διέξοδος», Νίκου Κορδόση και της συζύγου του Δέσποινας Κανελλή, κατόπιν των άοκνων προσπαθειών τους και αφού παραχωρήθηκε από τον Δήμο Μεσολογγίου ένα πεπαλαιωμένο και εγκαταλελειμμένο κτήριο που οικοδομήθηκε την δεκαετία του 1930 με τον περιβάλλοντα χώρο 1.500 τ.μ., που βρίσκεται στην καρδιά της Αλυκής Τουρλίδας πάνω στην ακτογραμμή του Ιονίου Πελάγους, **ιδρύεται το 2010 και εγκαινιάζεται το 2020 το πρώτο και μοναδικό θεματικό Μουσείο Άλατος στην Ελλάδα.**

Ο επισκέπτης στο Μουσείο έχει τη δυνατότητα να μάθει οτιδήποτε σχετίζεται με το αλάτι από την πρώτη εμφάνισή του στον πλανήτη μέχρι τις μέρες μας. Τη σχέση του με την οικονομία, τη υγεία, τη γεωργία, την κτηνοτροφία, το περιβάλλον, τον

τουρισμό και την θρησκεία. Να γνωρίσει τα είδη του αλατιού, την ποικιλία των χρωμάτων και της κοκκομετρίας τους. Να εντυπωσιαστεί από τις 14.000 χρήσεις του. Να πληροφορηθεί για τις ενεργείς και εγκαταλειμμένες αλυκές όλης της χώρας. Να δει έργα τέχνης καλλιτεχνών εμπνευσμένων από το αλάτι, αλλά και την μοναδική γνωστή στην Ελλάδα συλλογή 1.500 αλατιέρων, που χρονολογούνται από το 1800 μέχρι τις μέρες μας. Να παρακολουθήσει από κοντά τη διαδικασία καλλιέργειας και παραγωγής του αλατιού και τα παλιά μηχανήματα συγκομιδής του, να πληροφορηθεί

ότι στις αλυκές Μεσολογγίου συλλέγεται από έμπειρους αλυκάρους, η αφρίνα, το καλύτερο αλάτι του κόσμου, δηλαδή ο ανθός του αλατιού. Να μάθει ότι στον εξωτερικό χώρο του Μουσείου πραγματοποιούνται εκπαιδευτικά προγράμματα

και καλλιτεχνικές εκδηλώσεις μέσα σε ένα μαγευτικό τοπίο, όπως είναι αυτό των αλυκών της Τουρλίδας, που βρίσκεται ανάμεσα στα ήρεμα νερά της λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου και του καταγάλανου Ιονίου Πελάγους. Να απολαύσει την μαγεία της λιμνοθάλασσας από τον περιβάλλοντα χώρο του Μουσείου και να παρατηρήσει τη ζωή των εκατοντάδων σπάνιων πτηνών που ενδημούν στον εξαιρετικό υδροβιότοπο της περιοχής.

Το Μουσείο Άλατος, λοιπόν, στην Τουρλίδα της Ι.Π. Μεσολογγίου είναι ένα ζωντανό κύτταρο πολιτισμού της πόλης μας, προάγει τη γνώση, στοχεύει στην ενίσχυση της περιβαλλοντικής συνείδησης και δίνει ένα νέο στίγμα ενδιαφέροντος για ολόκληρη την Δυτική Ελλάδα, ώστε αυτή να αναδειχθεί σε πιο σπουδαίο τόπο προορισμού με επισκέπτες από όλη την Ελλάδα και το εξωτερικό.

Έλενα Σπίνουλα-Ζαβιτσανάκη
Φιλολόγος

ΦΩΤΕΙΝΗ ΣΕΛΙΔΑ

των Εκπαιδευόμενων Νέων μας

ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ ΜΕ ΑΕΡΟΠΛΑΝΟ ΣΕ ΜΙΑ ΞΕΝΗ ΧΩΡΑ

Η αθλητική ομάδα των εκπαιδευόμενων μας συμμετείχε στο πρώτο Πανευρωπαϊκό Πρωτάθλημα Bocce στην Πολωνία, τον Δεκέμβριο του 2022. Συμμετείχαν 6 εκπαιδευόμενοι νέοι μας, οι οποίοι όταν ενημερώθηκαν σχετικά, χάρηκαν πολύ και με μεγάλο ενθουσιασμό μάς απηύθυναν απανωτές ερωτήσεις για την αποστολή, αφού θα έμπαιναν σε αεροπλάνο για πρώτη φορά για να επισκεφτούν μια ξένη χώρα.

- Πως θα πάμε εκεί; ρωτάει η Ασπασία.
- Με το αεροπλάνο, απαντά η Φρόσω.
- Τέλεια! πρώτη φορά μπαίνω σε αεροπλάνο! Σχοιλιάζει η Δέσποινα.
- Φοβάμαι λίγο, λέει η Παναγιώτα.
- Όχι καλέ, λέει η Ευφροσύνη. Έχω δει στην τηλεόραση ότι τα αεροπλάνα πετάνε ωραία. Δεν πέφτουν.
- Που είναι η Πολωνία; ρωτά ο Θεόδωρος.
- Θα κάνει περισσότερο κρύο από την Ελλάδα;
- Θα μένουμε σε ξενοδοχείο; Πως είναι; ρωτά η Φρόσω.

Φροντίσαμε να απαντήσουμε σε όλες τους τις ερωτήσεις, να καθησυχάσουμε τις ανησυχίες τους και να τα εμπυχώσουμε σε ό,τι αφορούσε στη συμμετοχή τους στην αθλητική διοργάνωση. Η αποστολή τελικά στέφθηκε με απόλυτη επιτυχία!!! Όταν επέστρεψαν οι

εκπαιδευόμενοι, η πρώτη τους έννοια ήταν να μοιραστούν μαζί μας τις εντυπώσεις τους:

Ασπασία: Ήταν η πρώτη φορά που μπήκα σε αεροπλάνο και ήταν πολύ ωραία! Δε φοβήθηκα, μόνο λιγάκι στην αρχή. Έβλεπα από ψηλά τα σύννεφα στον ουρανό. Όταν φτάσαμε, είχα τόση χαρά που ήμουν σε άλλη χώρα. Εκεί που μέναμε ήταν πολύ ωραία. Υπήρχαν πολλοί νέοι σαν εμάς και μιλούσαν άλλη γλώσσα. Μια μέρα πήγαμε στην παλιά πόλη στην πλατεία. Δοκίμασα τα φαγητά και μου άρεσαν.

Παναγιώτα: Θυμάμαι κι εγώ στο αεροπλάνο που στην αρχή φοβήθηκα λιγάκι, όταν άρχισε να πετάει, αλλά μετά όλα καλά. Οι κυρίες στο αεροπλάνο ήταν πολύ ευγενικές και μας έδωσαν χυμούς και φαγητό. Έκλαψα, όταν αποχαιρετιόμασταν με τα ξένα παιδιά, γιατί είχαμε γίνει φίλοι και καταλαβαίνόμασταν κι ως μην ξέραμε τη γλώσσα.

Δέσποινα: Μου άρεσε που ήταν εκεί και παιδιά από άλλα μέρη και έμαθα πολλά καινούρια πράγματα για το bocce. Τώρα που γύρισα, θυμάμαι συνέχεια τι ωραία που ήταν εκεί! Πολλοί φίλοι από ξένα μέρη. Να ταξιδεύεις στο εξωτερικό είναι τέλειο!

Και μένα θα μου μείνει αξέχαστο, σχολιάζει ο Θεόδωρος.

Τα πρόσωπά τους όλη την ώρα έλαμπαν από χαρά και στα μάτια τους διακρίναμε μια καινούργια λάμψη.

Από την Κοινωνική Υπηρεσία

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΗ ΓΙΟΡΤΗ

Στις 22 Δεκεμβρίου 2022, μέσα σε ατμόσφαιρα γιορτινή και ζεστή πραγματοποιήθηκε και φέτος στο Κέντρο Δημέρευσης και Ημερήσιας φροντίδας του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ», στο Αγρίνιο, η καθιερωμένη χριστουγεννιάτικη γιορτή με τη συμμετοχή του Διοικητικού Συμβουλίου, της Ιδρύτριας και Επιτίμου Προέδρου, των νέων του Εργαστηρίου, των εργαζομένων και των εθελοντών φίλων του Εργαστηρίου.

Η θεατρική ομάδα των εκπαιδευομένων νέων παρουσίασε το θεατρικό δράμα «Τα Χριστούγεννα κάποτε», και στη συνέχεια η χορωδία των εκπαιδευομένων έψαλλε χριστουγεννιάτικους ύμνους και κάλαντα.

Τη γιορτή τίμησαν με την παρουσία τους ο Μητροπολίτης Αιτωλίας και Ακαρνανίας κ. Δαμασκνός, ο Δήμαρχος Αγρινίου κ. Γεώργιος Παπαναστασίου, οι οποίοι απηύθυναν χαιρετισμό, η Αντιδήμαρχος Αγρινίου κ. Μαρία Παπαγεωργίου και ο Πρόεδρος Φαρμακοποιών Αιτωλίας και υποψήφιος βουλευτής κ. Θανάσης Παπαθανάσης.

Θερμή υποδοχή επιφυλάχθηκε στον Σεβασμιότατο Μητροπολίτη μας κ. Δαμασκνό, αφού ήταν ιδιαίτερη τιμή και χαρά για μας να τον υποδεχθούμε για πρώτη φορά στην Β΄ Εκπαιδευτική μας Μονάδα στο Αγρίνιο.

Στο χαιρετισμό του μίλησε για το νόημα και το πνεύμα των Χριστουγέννων και εξήγησε το έργο που επιτελεί το Εργαστήρι «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ».

Συγκινητική ήταν η ανταπόκριση ιδιωτών και φορέων στις ανάγκες των νέων μας, ώστε τα Χριστούγεννα του 2023 να είναι χαρούμενα και ευτυχημένα γι' αυτούς.

Ευχαριστούμε συγκεκριμένα την Πρόεδρο και τα μέλη του Δ.Σ. της Ένωσης «Μαζί για το παιδί» για την ένταξη του «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» στη δράση τους "Secret Santa", η οποία συνέβαλε, ώστε να εκπληρωθεί η ευχή τους για δώρο Χριστουγέννων.

Αισθανόμαστε την ανάγκη να ευχαριστήσουμε ιδιαίτερα και τους συμπατριώτες μας επιχειρηματίες που στέκονται δίπλα μας με τα δώρα τους, αλλά και με την ηθική τους συμπαράσταση. Είναι οι: «Καμμένος-Paul-Christophe», τα ταππητοκαθαριστήρια «Λιακόπουλος» και το γυμναστήριο «Sweat Fitness Academy».

Η κοινωνική τους ευαισθησία και το ενδιαφέρον τους για το συνάνθρωπο δείχνει το μέτρο της βαθιάς τους ενσυναίσθησης, η οποία είναι απαραίτητη στους δύσκολους καιρούς που ζούμε, ώστε να γίνεται κάθε μέρα και περισσότερο η ζωή μας πλούσια και αξια της ανθρώπινης υπόστασής μας.

Φρίντα Κολοβού-Μήτσιου

ΤΑ ΠΟΥΛΙΑ

Σήμερα όλοι πάνω στον πλανήτη Γη, απ' άκρη σ' άκρη, μιλούμε για την κλιματική αλλαγή. Τα τελευταία χρόνια η μέση θερμοκρασία του πλανήτη έχει αυξηθεί κατά 0,98 βαθμούς Κελσίου και η τάση που παρατηρείται από το 2000 έως σήμερα υποδηλώνει ότι αν δεν υπάρξουν παρεμβάσεις θα μπορούσε να φτάσει τους +1,5 βαθμούς Κελσίου μεταξύ του 2030 και του 2050.

Για το πρόβλημα αυτό ευθύνεται κυρίως η παραγωγή ενέργειας, από τα ορυκτά καύσιμα (άνθρακα, πετρέλαιο, φυσικό αέριο). Αν δεν αλλάξουμε το ενεργειακό μας μοντέλο και δεν περιορίσουμε τους ρύπους του θερμοκηπίου (CO₂), τότε θα αντιμετωπίσουμε απρόβλεπτα φαινόμενα, όπως αύξηση της μέσης θερμοκρασίας, άνοδο της στάθμης της θάλασσας, έντονα καιρικά φαινόμενα, ασθένειες, καταστροφές οικοσυστημάτων, εξαφανίσεις πολλών ζωικών και φυτικών ειδών, απώλειες ανθρώπινων ζώων και μεγάλες ανθρώπινες αποδημίες και μετακινήσεις που θα δημιουργήσουν προβλήματα σε πολλά σημεία του πλανήτη.

Από τα πρώτα είδη που θα αντιμετωπίσουν μεγάλα προβλήματα πάνω στον πλανήτη είναι τα αποδημητικά πουλιά.

Οι αποδημίες των ζώων αποτελούν ένα από τα πιο θαυμάσια και παράξενα βιολογικά φαινόμενα.

Κάθε χρόνο πάνω στον πλανήτη μας ένας μεγάλος αριθμός ζώων μετακινείται για καλύτερες συνθήκες διατροφής και αναπαραγωγής. Εκτός από τα πουλιά, αναρίθμητα έντομα όπως πεταλούδες, ακρίδες, αρκετά ψάρια, αμφίβια, ερπετά και θηλαστικά αποδημούν κανονικά.

Πολλά από αυτά αποδημούν για εκατοντάδες, χιλιάδες ή δεκάδες χιλιάδες χιλιόμετρα.

Είναι γνωστό ότι στον πλανήτη μας υπάρχουν περίπου 10.000 είδη πουλιών και τα μισά περίπου από αυτά αποδημούν δύο φορές το χρόνο, σε αντίθεση με τα λεγόμενα επιδη-

μητικά που μένουν και φωλιάζουν στον ίδιο τόπο (π.χ. σπουργίτια).

Οι αποδημίες των πουλιών φαίνεται πως άρχισαν την Τριτογενή Περίοδο. Κατά την εποχή των παγετώνων (Πλειστόκαινο), αρκετά είδη άφησαν τις βόρειες περιοχές και τράβηξαν νοτιότερα. Το Πλειστόκαινο ονομάζεται και Διλούβιο ή Περίοδος των Παγετώνων (2.000.000 – 12.000 πριν από σήμερα). Μετά το πέρασμα των παγετώνων επέστρεψαν και πάλι στο βορρά.

Κάθε χειμώνα όμως για τα πουλιά αντιπροσωπεύει μια μικρή επιστροφή στην εποχή των παγετώνων (αταβιστικό φαινόμενο), γι' αυτό μετακινούνται μαζικά προς τις θερμές περιοχές και όταν λιώσουν τα χιόνια και οι πάγοι την άνοιξη, επιστρέφουν και πάλι. Το φαινόμενο αυτό όμως είναι στενά συνδεδεμένο με τη βιολογική εξέλιξη.

Η αποδημία είναι η πιο μεγάλη περιπέτεια στη ζωή ενός πουλιού, γιατί εκατοντάδες εκατομμύρια αποδημητικά δεν φθάνουν ποτέ στον προορισμό τους. Βασική αιτία θεωρείται η σφοδρότητα των καιρικών συνθηκών, όπως τα δυνατά ρεύματα αέρος, η ομίχλη, οι βροχές κ.α. Παρ' όλα αυτά, αν το φαινόμενο της αποδημίας δεν είχε αξία για τη διαίωνηση του είδους θα είχε εξαλειφθεί από τη φυσική επιλογή.

Η περιοχή της αναπαραγωγής παρέχει τις καλύτερες συνθήκες για την επιβίωση του είδους, άφθονο χώρο για το φύλλασμα και πλούσια τροφή. Το καλοκαίρι επίσης στις βόρειες περιοχές η διάρκεια της ημέρας είναι μεγαλύτερη με αποτέλεσμα να έχουν περισσότερο χρόνο για τη διατροφή και φροντίδα των νεοσσών.

Τα πουλιά στο περιβάλλον είναι δείκτες ισορροπίας ή πολλές φορές το αντίθετο, δείκτες προβλημάτων ή ασθενειών. Η

ΚΑΙ Η ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ

παρουσία π.χ. του Ψαραετού (*Pandion haliaetus*) σ' ένα οικοσύστημα δηλώνει ότι αυτό βρίσκεται ακόμη σε καλή κατάσταση, ότι το νερό είναι καθαρό και ότι τα δάση και τα λιβάδια της περιοχής έχουν έναν καλό δείκτη ισορροπίας. Το αντίθετο συμβαίνει όταν ένα σπάνιο είδος χάνεται.

Αν π.χ. έχουμε αύξηση των Κουρούνων (*Corvus c. cornix*), αυτό υποδηλώνει ότι το φυσικό περιβάλλον είναι μονότονο και δεν υπάρχει διαφοροποίηση (όπως συμβαίνει σε περιοχές με μονοκαλλιέργειες). Σ' αυτό το οικοσύστημα μπορούν να επιβιώσουν μόνον είδη με μεγάλη προσαρμοστικότητα.

Η κλιματική αλλαγή θα επηρεάσει τα πουλιά με διαφορετικούς τρόπους. Ίσως να επέλθουν αλλαγές στην κατανομή τους, στους πληθυσμούς τους και στην συμπεριφορά τους. Μπορεί επίσης να επηρεάσει το χρόνο της αποδημίας, αλλά και της αναπαραγωγής και φωλιεοποίησης.

Η αλλαγή του κλίματος, με τη μεταβολή της θερμοκρασίας και τις βροχοπτώσεις, μπορεί να επηρεάσουν άμεσα τα πουλιά. Μπορεί επίσης να αυξήσουν την πίεση πάνω στους πληθυσμούς τους οι ανταγωνιστές τους, όπως τα αρπακτικά, τα παράσιτα, οι ασθένειες και διαταραχές όπως καταιγίδες και πυρκαγιές.

Η κλιματική αλλαγή σε συνδυασμό με την καταστροφή των οικοσυστημάτων αλλά και άλλων ειδών αλληόχθονων που θα εισβάλουν στις περιοχές τους θα κάνουν το τελικό αποτέλεσμα πολύ χειρότερο.

Τα πουλιά είναι μια από τις καλύτερα μελετημένες ομάδες οργανισμών, και υπάρχουν τα απαραίτητα στοιχεία που αποδεικνύουν ότι τα πουλιά θα επηρεαστούν από την αλλαγή του κλίματος με ποικίλους τρόπους.

Τα πουλιά θα φθάνουν νωρίτερα την άνοιξη στους χώρους φωλιεοποίησης και θα καθυστερεί η αναχώρησή τους το φθινόπωρο. (Πολλά στρουθιόμορφα ήδη βρέθηκαν να καθυστερούν τις ημερομηνίες αναχώρησής τους σε συνδυασμό με την υπερθέρμανση του πλανήτη). Π.χ. Τσαίλαπετεινός (*Urupa eups*).

Επίσης μερικά πουλιά στην Ευρώπη παραλείπουν να ταξιδεύουν πολλά μαζί όπως έκαναν παλαιότερα και κάνουν μοναχικό ταξίδι. Μερικά επίσης πουλιά από διάφορα είδη (Πελαργοί, Μαυροπελαργοί, Μαυροπετρίττες) παραμένουν στους χώρους φωλιεοποίησης και δεν μετακινούνται προς την

Αφρική ή την Μαδαγασκάρη.

Φτάνει το χειμώνα να βρεθεί κανείς στη λιμνοθάλασσα της Καλλονής στη Λέσβο ή στη λιμνοθάλασσα του Μεσολογγίου για να δει Μαυροπελαργούς να ξεχειμωνιάζουν εκεί. Επίσης, στις λίμνες Τριχωνίδα και Λυσιμαχεία, μπορεί κανείς να δει να ξεχειμωνιάζουν οι Λευκοπελαργοί. Τα τελευταία χρόνια, τουλάχιστον 10 άτομα παραμένουν εκεί κατά τη διάρκεια του χειμώνα, και αυτά τα άτομα ξεκινούν τις διαδικασίες αναπαραγωγής πριν ακόμη φτάσουν οι άλλοι πελαργοί από την Αφρική.

Τα πουλιά θα γεννούν νωρίτερα. Αυτό όμως θα εγκυμονεί κινδύνους γιατί δεν θα βρίσκουν εύκολα την τροφή τους με αποτέλεσμα να πεθαίνουν οι νεοσσοί.

Μεγάλο μέρος του κύκλου της ζωής και της συμπεριφοράς των πουλιών είναι στενά δεμένη με τις εποχές. Όταν λοιπόν θα εμφανίζεται αναντιστοιχία στις εποχές, τότε είναι σίγουρο ότι δεν θα μπορούν να μεταβιβάσουν την συμπεριφορά τους (όπως την εποχή της αναπαραγωγής, το είδος της τροφής και άλλες συνήθειες) στις επόμενες γενιές.

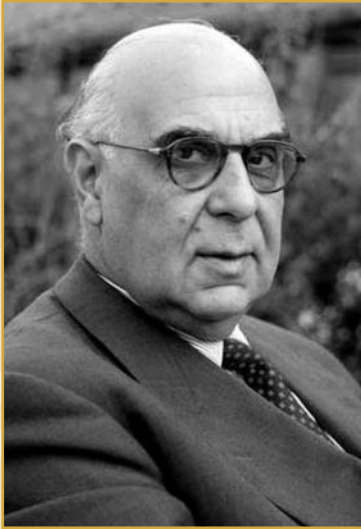
Τα πουλιά που είναι μετανάστες και διανύουν μεγάλες αποστάσεις ίσως να συναντήσουν μεγάλο πρόβλημα διατροφής. Γιατί σε περίπτωση καθυστερημένης άφιξης ενδέχεται να μην υπάρχουν εκεί οι πηγές διατροφής, που υπήρχαν παλαιότερα.

Οι πληθυσμοί των πουλιών αναμένεται να μετακινηθούν βόρεια προς τους πόλους, ή σε μεγαλύτερα υψόμετρα. Θα συναντήσουν όμως εμπόδια στη νέα προσπάθεια προσαρμογής τους, από τα φυσικά γεωλογικά χαρακτηριστικά και από την ανθρώπινη ανάπτυξη και δραστηριότητα. Θα κινδυνεύσουν επίσης πουλιά υπό εξαφάνιση, που έχουν περιορισμένη εξάπλωση και μικρούς πληθυσμούς.

«Το προλαμβάνειν εστί φιλοσοφείν» έλεγαν οι αρχαίοι πρόγονοί μας. Είναι καιρός σε όλη την ανθρωπότητα, οι επιστήμονες, αλλά και οι πολιτικοί που κρατούν τις τύχες των ανθρώπων του πλανήτη στα χέρια τους, να βρουν λύσεις για να αντιμετωπιστεί η κλιματική αλλαγή.

Κείμενα – Φωτογραφίες:
Δρ. Λάμπρος Τσουνής
Περιβαλλοντολόγος – Ωκεανογράφος

60 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΟΝΟΜΗ ΤΟΥ ΝΟΜΠΕΛ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ ΣΤΟΝ Γ. ΣΕΦΕΡΗ

Φέτος συμπληρώνονται εξήντα χρόνια από την απονομή του Νόμπελ Λογοτεχνίας στον Γ. Σεφέρη, τον πρώτο Έλληνα που κατέκτησε την κορυφαία αυτή διάκριση. *Σ' εκείνον που ο καλός θεός της ποίησης έστειλε γύρω στα 1930, για να οριοθετήσει [...] τον καινούργιο χώρο της ελεύθερης ποίησης, όπως σημείωσε ο Ελύτης.*

Η αναγγελία της απονομής έγινε στις 24

Οκτωβρίου 1963. Επελέγη για «τη μοναδική σκέψη, το ύφος και την ομορφιά της γλώσσας του, η οποία έχει γίνει ένα διαρκές σύμβολο όλων όσα μένουν αναλλοίωτα στον ελληνικό τρόπο ζωής», σύμφωνα με το σκεπτικό της ομόφωνης απόφασης της Σουηδικής Ακαδημίας Γραμμάτων, Ανούγι, Αραγκόν, Μπόρχες, Μπρετόν, Κοκτώ, Μαηρώ, Σαρτρ, Όντεν.

Στο οικουμενικό μήνυμα που απηύθυνε μετά την απονομή του βραβείου στις 10 Δεκεμβρίου 1963 συνόψισε τις πεποιθήσεις του για την αδιάσπαστη συνέχεια της ελληνικής γλώσσας αλλά και την αναγκαιότητα και λειτουργία της ποίησης στο σύγχρονο κόσμο: «[...] Ανήκω σε μια χώρα μικρή. Ένα πέτρινο ακρωτήριο στη Μεσόγειο, που δεν έχει άλλο αγαθό παρά τον αγώνα του λαού του, τη θάλασσα, και το φως του ήλιου. Είναι μικρός ο τόπος μας, αλλά η παράδοσή του είναι τεράστια και το πράγμα που τη χαρακτηρίζει είναι ότι μας παραδόθηκε χωρίς διακοπή. Η ελληνική γλώσσα δεν έπαψε ποτέ της να μιλιέται. Δέχτηκε τις αλλοιώσεις που δέχεται καθετί ζωντανό, αλλά δεν παρουσιάζει κανένα χάσμα. [...] Είναι σημαντικό το ότι η Σουηδία θέλησε να τιμήσει και τούτη την ποίηση και όλη την ποίηση γενικά, ακόμη και όταν αναβρύζει ανάμεσα σ' ένα λαό περιορισμένο. Γιατί πιστεύω πως τούτος ο σύγχρονος κόσμος όπου ζούμε, ο τυρανισμένος από το φόβο και την ανησυχία, τη χρειάζεται την ποίηση. Η ποίηση έχει τις ρίζες της στην ανθρώπινη ανάσα – και τι θα γινόμασταν, αν η πνοή μας λιγότευε; [...]».

Η μεγαλύτερη τιμή διεθνώς για τα ελληνικά γράμματα δεν βρήκε την εποχή εκείνη την απήκηση που της άρμοζε. Είναι γεγονός πως η βράβευση συνέπεσε με μια από τις πιο έντονες προεκλογικές περιόδους της σύγχρονης ιστορίας της Ελλάδας.

Ο Γ. Σεφέρης (φιλολογικό ψευδώνυμο του Γιώργου Σεφεριάδη) γεννήθηκε στη Σμύρνη το 1900. Σπούδασε νομικά και πολιτικές επιστήμες στο Παρίσι και σταδιοδρόμησε στον διπλωματικό κλάδο. Ζώντας το μεγαλύτερο μέρος της

Εξάντλησε τη θάλασσα κι άδραξες ρότα.

Ευριπίδης Γαραντούδης, *Μεταστροφή*

ζωής του στο εξωτερικό, ήρθε σε επαφή με την ευρωπαϊκή διάνοηση από την οποία επηρεάστηκε, ιδιαίτερα δε από τον Θ. Σ. Έλιοτ. Ποτέ όμως δεν αποστασιοποιήθηκε από τα πολιτικά, κοινωνικά και πνευματικά γεγονότα του ελληνικού χώρου.

Πρωτοπόρησε στην ελληνική ποίηση όχι μόνο ως προς τη θεματολογία αλλά και ως προς τα εκφραστικά μέσα και τη χρήση της γλώσσας. Απομακρυσμένος από τα καθιερωμένα πρότυπα, συνδύασε τα σύγχρονα λογοτεχνικά ρεύματα με τον προσωπικό τρόπο έκφρασης. Αντίλησε τα σύμβολά του από τα έπη και την τραγωδία και τα ανασημαιοδότησε, φέρνοντάς τα στο παρόν. Υιοθέτησε την κατάργηση ή έστω διατάραξη του μέτρου και της ομοιοκαταληξίας, την ελλειπτική στίξη, την ασάφεια του θέματος, τις

Το δίπλωμα του βραβείου Νόμπελ, δωρεά Μ. Σεφέρη στο Μουσείο Μπενάκη.

παρομοιώσεις που ξαφνιάζουν. Όλος ο ποιητικός μηχανισμός του, *μια «προσεκτική αναζήτηση» της ποίησης*¹. Παρά τις επικρίσεις για σκοτεινή και εγκεφαλική ποίηση χωρίς συναίσθημα, οι περισσότεροι λογοτέχνες και κριτικοί συμφώνησαν από την αρχή ότι το έργο του ενείχε τεράστιο συμβολικό βάρος, καθώς έστρεφε την ελληνική ποίηση από την παραδοσιακή στη μοντέρνα γραφή. Βασικό χαρακτηριστικό της η χρήση απλής και καθημερινής γλώσσας. Γλώσσας που *αφουγκράστηκε με καλλιηργημένο αυτί και πρωτότυπη μουσική αντίληψη*². Γλώσσας που συμπυκνώνει στην ποίησή του αυτό που ο ίδιος ονόμασε επιγραμματικά «καημό της ρωμιουσύννης».

Ο νομπελίστας ποιητής πέθανε στην Αθήνα το 1971, αφήνοντας ένα έργο –ποιητικό, δοκιμαϊκό, μεταφραστικό– *σεμνό τελικά, βγαλμένο από βάσανο και υψηλή συνείδηση ποιότητας [...]*³.

Σοφία Παπακωνσταντίνου–Τσιχριτζή

¹ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ ΑΝΤΡ., *ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΝΕΟΤΕΡΗ ΠΟΙΗΣΗ–ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ* ΕΚΔ. ΔΗΜ. Ν. ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ, 1990

² ΠΑΣΧΑΛΗΣ ΣΤΡ., *ΠΟΙΗΣΗ ΣΕ ΜΙΚΡΟΨΥΧΟΥΣ ΚΑΙΡΟΥΣ*, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΗΣ, 2017

³ ΠΑΣΧΑΛΗΣ ΣΤΡ. Ο.Π., ΣΕΛ. 229

ΜΝΗΜΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ ΜΕΤΑΞΩΤΟΥ

Ομότιμης Καθηγήτριας
Παιδιατρικής – Γενετικής Πανεπιστημίου Αθηνών

Με μεγάλη θλίψη πληροφορηθήκαμε ότι έφυγε από τη ζωή στις 5 Απριλίου 2023 η φίλη του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» και Αντιπρόεδρος του Συλλόγου «Ελπίδα» Αικατερίνη Μεταξωτού. Έφυγε από κοντά μας η εξαιρετική μας φίλη Καίτη. Η μοναδική, η πρωτοπόρος, η ακούραστη, η ασυμβίβαστη, με πνεύμα ανήσυχο και ερευνητικό και με μεγάλη προσφορά στο χώρο της ιατρικής και ιδιαίτερα της γενετικής.

Γεννήθηκε στις Βρύσες Αποκορώνου Χανίων Κρήτης, με εφόδιο την επιθυμία και την ευχή του ιατρού πάτερα της να ακολουθήσει τον κλάδο της ιατρικής επιστήμης, τον οποίο είχε χάσει όταν ήταν μικρή. Πέτυχε άμεσα στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Μετά τις σπουδές της συνέχισε με πνεύμα ανήσυχο τις μεταπτυχιακές σπουδές της στο Τορόντο, στην Οξφόρδη και στην Γλασκόβη. Συμμετείχε σε δεκάδες επιστημονικά συνέδρια και διοργανώσεις στην Ελλάδα και στο εξωτερικό και με τη σοβαρή πορεία και τις διακρίσεις της κατέκτησε κυριολεκτικά ολόκληρο τον κόσμο.

Για πρώτη φορά στην Ελλάδα δημιούργησε Κέντρο προγενετικού ελέγχου το 1976, ανοίγοντας το δρόμο για τη μείωση γεννήσεων παιδιών με χρωμοσωματικές ανωμαλίες.

Η Αικατερίνη Μεταξωτού συνετέλεσε στη δημιουργία Έδρας Γενετικής του ανθρώπου στο ΕΚΠΑ όπου διορίστηκε ως πρώτη καθηγήτρια.

Υπήρξε η πρώτη γυναίκα Διευθύντρια της Α΄ Πανεπιστημιακής κλινικής (1998–2000), στο Νοσοκομείο Παιδών «Αγία Σοφία».

Υπηρέτησε όλη της τη ζωή την ιατρική βοηθώντας παιδιά, παρέχοντας χιλιάδες ιατρικές διαγνώσεις, συμβουλές και γνωματεύσεις. Έχαιρε έτσι εκτιμήσεως όλου του ιατρικού κόσμου αλλά και της Ακαδημίας Αθηνών από την οποία βραβεύτηκε για το έργο της.

Για τη συνοδική προσφορά της στα νοσούντα παιδιά με καρκίνο έλαβε τη θέση της Αντιπροέδρου των Διοικητικών Συμβουλίων των Σωματείων «ΕΛΠΙΔΑ», Σύλλογος Φίλων παιδιών με καρκίνο και Σύλλογος «ΟΡΑΜΑ ΕΛΠΙΔΑΣ». Συνετέλεσε στη δημιουργία της Ογκολογικής Μονάδας Παιδών «Μαριάννα Β. Βαρδινογιάννη-ΕΛΠΙΔΑ» και προσέφερε πολύτιμη βοήθεια στην κα Μαριάννα Β. Βαρδινογιάννη με τις γνώσεις της, η οποία την εκτιμούσε ιδιαίτερα. Η εκληπούσα με σεβασμό και θαυμασμό περιέγραφε την εξαιρετη, ευαίσθητη, πολύ οργανωτική και με πολλές αρετές προσωπικότητα της αιμνήστου Μαριάννας Βαρδινογιάννη. Η Αικατερίνη προώθησε επίσης συνεργασίες με διακεκριμένα αντίστοιχα Κέντρα στο εξωτερικό. Επίσης, συνετέλεσε στη δημιουργία «Κέντρο Κυτταρικής και Γονιδιακής Θεραπείας» που θεωρείται το μέλλον για την αντιμετώπιση του παιδικού καρκίνου.

Η Καίτη Μεταξωτού υπήρξε πολύ στενή φίλη του αιμνήστου συζύγου μου ιατρού Αλεξίου Γ. Τσούτσου, δική μου από την πρώτη μας νιότη (1960) και αργότερα αγάπησε πολύ το γιο μας Γιώργο. Στάθηκε δίπλα μας ακούραστη, ειλικρινής και εμπυχωτική, ώστε να κατανοήσουμε το δύσβατο μονοπάτι της ζωής που είχαμε να αντιμετωπίσουμε με τον ερχομό στη ζωή του γιου μας Γιώργου, που γεννήθηκε με νοτική υστέρηση. Η αγαπημένη μας Καίτη πολύ νωρίς είχε εντυπωσιαστεί από την αθωότητα, την ομορφιά

και τα χαρίσματα του Γιώργου και μονολογώντας έλεγε ότι: «αυτό το παιδί έχει σχεδιαστεί από τα χέρια του Θεού» σαν να είχε προβλέψει τον προορισμό του Γιώργου για τη δημιουργία του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ».

Στήριξε το Εργαστήρι συμμετέχοντας αρκετές φορές σε ημερίδες, στο πλαίσιο του εορτασμού της παγκόσμιας ημέρας ΑμεΑ, που είναι η 3^η Δεκεμβρίου, ως ομιλήτρια για τον προγενετικό έλεγχο.

Αγαπημένη μας Καίτη, οι παρακαταθήκες σου υπήρξαν χρυσοποίκιλτες και μεγάλες στο χώρο της Ιατρικής, της έρευνας, της σύγχρονης βιοηθικής και της τεχνολογίας. Μεγάλη η ανθρώπινη προσφορά σου στην Ελλάδα. Ήσουν φωτισμένος άνθρωπος, διακεκριμένη καθηγήτρια προσπαθώντας να μεταλαμπαδεύσεις στους νέους ιατρούς το ήθος και το πάθος σου για προσφορά στο παιδί, στον άνθρωπο, στην κοινωνία σε σχέση με τον επιστημονικό και ιατρικό χώρο. Ήσουν πολύ ευφυής, σε διέκρινε η λιτότητα και η ταπεινότητα, η γενναιοδωρία, η μεγαλοψυχία και ο κώδικας των ηθικών αξιών, που ήταν για σένα αδιαπραγμάτευτος. Υπήρξες χριστιανή ορθόδοξη, αυστηρή με τον εαυτό σου, ρεαλιστρια, προσγειωμένη, απλή, υπομονετική αλλά ανυπόμονη και σοφή. Υπήρξες ταξιδιώτης του κόσμου.

Τα παιδιά της ογκολογικής κλινικής του τμήματος «Μαριάννα Β. Βαρδινογιάννη» καθώς και τα δικά μας θα σου στέλνουν τις αθώες και πολύτιμες ευχές τους για το λαμπρό σου πέρας από κοντά τους και θα σου ψάλλουν ύμνους αγγελικούς που θα σε συνοδεύουν στα ουράνια, στα κατοικητήρια του ουρανού, εκεί που βρίσκονται οι Άγιοι και οι Άγγελοι.

Υπήρξες αφοσιωμένη σύζυγος, εξαιρετική μητέρα της Μαριλούς και του Μίνωα και μου μιλούσες για τα παιδιά σου με τρυφερότητα, υπερηφάνεια και αγάπη.

Υπήρξες η υπέροχη αδελφή της καθηγήτριας Ιατρικής Άννας Μεταξωτού-Μαυρομμάτη. Η απουσία σου σε όλους τους αγαπημένους σου συγγενείς και σε εμάς τους κοντινούς φίλους σου αφήνει δυσαναπλήρωτο κενό. Ήμουν πολύ τυχερή που ως το τέλος της ζωής σου υπήρξες φίλη μου.

As είναι ελαφρύ το χώμα της Αττικής γης που σε σκεπάζει.

Μαρία Τσούτσου
Ιδρύτρια, Επίτιμη και Α΄ Πρόεδρος
επί 25 χρόνια του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ»
Νομού Αιτωλ/νίας

Τι' αυτούς που έφυγαν από κοντά μας

Μαριάννα Βαρδινογιάννη

Η «Μαριάννα της Ελπίδας» γεννήθηκε σε μια κωμόπολη της Αργολίδας το 1937. Τελείωσε το Γυμνάσιο στον Πειραιά και σπούδασε στις Η.Π.Α. Σε πολύ νεαρή ηλικία παντρεύτηκε τον Βαρθόλη Βαρδινογιάννη, που τότε ήταν αξιωματικός του Πολεμικού Ναυτικού. Απέκτησαν πέντε παιδιά.

Ο πλούτος και η κοινωνική της θέση δεν την παρέσυραν σε μια κενή ζωή χλιδής και εγωκεντρισμού. Η ευγενική ψυχή της αναζητάει την ουσία της ευτυχίας στην προσφορά για την ανακούφιση του ανθρώπου.

Το 1990 ιδρύει τον «Σύλλογο Φίλων παιδιών με καρκίνο». Ως ισόβια Πρόεδρος του Σωματίου αλληλάγει τα δεδομένα της θεραπείας και από τότε ο παιδικός καρκίνος αντιμετωπίζεται με τα πιο σύγχρονα ιατρικά μέσα.

Με τις προσπάθειές της κατάφερε να ευαισθητοποιήσει τον ελληνικό λαό και να κινητοποιήσει προσωπικότητες από τον επιχειρηματικό, τον καλλιτεχνικό και τον πολιτικό χώρο, ώστε όλοι τους με τα μέσα που διέθεταν να συμβάλουν στην πραγματοποίηση των στόχων του Συλλόγου.

Είναι αδύνατο στο λίγο χώρο που διαθέτουμε να αναφέρουμε το πλήθος των ευεργεσιών της. Αναφέρουμε ενδεικτικά μόνο:

– Ίδρυσε και εξόπλισε Μονάδα μεταμόσχευσης μυελού των οστών στο Νοσοκομείο Παίδων «Αγία Σοφία».

– Ανήγειρε και εξόπλισε πενταόροφο ξενώνα «Ελπίδα», κοντά στο Νοσοκομείο, όπου φιλοξενούνται παιδιά που υποβάλλονται σε θεραπεία, μαζί με τους γονείς. (Δύο χιλιάδες οικογένειες φιλοξενήθηκαν μέχρι τώρα).

– Ανήγειρε και εξόπλισε το πρώτο Ογκολογικό Νοσοκομείο για παιδιά.

– Ίδρυσε τράπεζα εθελοντών δωτών μυελού των οστών.

Με την αφοσίωση στον σκοπό της «Ελπίδας» και την άκαμπτη δραστηριότητά της κινητοποίησε δυνάμεις κοινωνικές τεράστιες και πέτυχε θαυμαστά αποτελέσματα.

Νομίζω ότι η ταπεινότητα της ψυχής και το μεγαλείο της αποκαλύπτονται, όχι μόνο από τον τρόπο που έζησε αλλά και από τον τρόπο που όρισε να την αποχαιρετήσουν.

Στις 24 του Ιουλίου 2023 σεμνά και ταπεινά παρέδωσε το πνεύμα της στον Δημιουργό. Ζήτησε να ψαλλεί η εξόδιος ακολουθία στο μικρό εκκλησάκι της οικογένειάς της και τα ταφεί απλά στον οικογενειακό τάφο. Την συνόδεψαν αυστηρά και μόνο τα μέλη της οικογένειάς της.

Αυτή η διεθνούς ακτινοβολίας προσωπικότητα, η πρέσβειρα της Unesco, η ομοτράπεζη Αρχηγών κρατών, Μεγιστάνων και Βασιλέων, αναπαύθηκε σεμνά, χωρίς φανφάρες, στεφάνια και επικήδειους και αποδείχθηκε ότι δεν «θσαυρίζε θησαυρούς επί της γης», θησαυρούς κάθε είδους και όπως οι σπάνιοι άνθρωποι οι «ταπεινούντες εαυτόν» υψώθηκε κατακόρυφα στον θρόνο του Θεού και από εκεί πρεσβεύει για όλα «τα παιδιά της», που αγωνίζονται και που τα ήξερε με το όνομά τους ένα ένα.

Υποκλινόμαστε με σεβασμό και θαυμασμό απέραντο.

Φρίντα Κολλοβού-Μήτσιου

Ανδρέας Τσούτσος

Γεννήθηκε στο Καινούργιο Αιτωλ/νίας, όπου ολοκλήρωσε τις εγκύκλιες σπουδές του. Στη συνέχεια εισήχθη στην Οδοντιατρική Αθηνών και πήρε ειδικότητα της Προσθετολογίας στο πανεπιστήμιο Tufts της Βοστώνης. Ακολούθησε ακαδημαϊκή καριέρα παράλληλα προς την λειτουργία

του οδοντιατρείου του, κατακτώντας τον βαθμό του καθηγητή κατά τα έτη 1989-1992.

Διακρινόταν για την αγάπη και αφοσίωση στους φοιτητές του και στους ασθενείς και την αγαστή συνεργασία με συναδέλφους του στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Μετείχε σε αρκετές ελληνικές και ευρωπαϊκές οδοντιατρικές εταιρείες και οργανισμούς. Στην Ελληνική Προσθετική Εταιρεία (Πρόεδρος 1991), Εταιρεία Οστεοενσωμά-

τωσης, Εταιρεία Οδοντοστοματολογικής Ερεύνς, στην Οδοντιατρική Ομοσπονδία, στην European Prosthodontic Association (Πρόεδρος 1985), International College of Dentists όπου διετέλεσε Πρόεδρος του european section το 1993.

Νυμφεύτηκε την Ελευθερία Τσακίρη (Λίτσα), επίσης οδοντίατρο, και απέκτησαν δυο παιδιά, τον Γιώργο και τη Μαρία. Ο αείμνηστος Ανδρέας Τσούτσος και η σύζυγός του δίπλα στον ιατρό Αλέξη Τσούτσο και τη Μαρία Τσούτσου, υπεραγατώντας τον ανιψιό τους Γεώργιο Τσούτσο συνέβαλαν στην ίδρυση και λειτουργία του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» και το στήριξαν ποικιλοτρόπως και σθεναρά, ηθικά και υλικά κινητοποιώντας και την ευαισθησία στενών φίλων τους.

Άνδρας υψηλού ήθους, με το βλέμμα στραμμένο στην ιδιαιτερότητα του πατρίδα και βοηθώντας την με τον τρόπο του, το 1997 παρέδωσε ολόκληρο τον εξοπλισμό του ιατρείου του στο δήμο Θεσσιών.

«Φεύγοντας» από τη ζωή στις 15-10-2023 πλήρης ημερών, επιστρέφει στη γενέθλια γη του, για πάντα, κοντά στην αγαπημένη του Τριχωνίδα.

Ας είναι ευλογημένο το χώμα της Αιτωλικής γης που τον σκεπάζει.

Γι' αυτούς που έφυγαν από κοντά μας

Ελένη Κρασακοπούλου

Έφυγε από τη ζωή στις 30 Νοεμβρίου 2022, η εκλεκτή συμπολίτισσά μας **Ελένη Κρασακοπούλου**, αφήνοντας στους συμπολίτες της για παρακαταθήκη το ήθος της, την αγάπη της και το πνεύμα προσφοράς που την διέκρινε. Υπήρξε από τα πρώτα ιδρυτικά μέλη του Εργαστηρίου, μέλος της Εξελεγκτικής Επιτροπής και δωρήτρια από την αρχή της λειτουργίας του. Με τη γλυκιά παρουσία της και το χαμόγελό της λάμπρυνε τις εκδηλώσεις του. Η γλυκιά ανάμνησή της θα μας συνοδεύει πάντα. Στους οικείους της εκφράζουμε τα θερμά συλλυπητήριά μας. Ας είναι ελαφρύ το χώμα της Μεσολλογγίτικης γης που τη σκεπάζει.

Χρήστος Βεστάκης

Αναχώρησε για την αιωνιότητα στις 2 Δεκεμβρίου 2022, ο γεωπόνος και πρόεδρος του Συνδέσμου Γεωπόνων Αιτωλοακαρνανίας, **Χρήστος Βεστάκης** πολύ αγαπητός στους συναδέλφους του και στους αγρότες. Πρότυπο ευγένειας και απλότητας, οικογενειάρχης υποδειγματικός απέσπασε την αγάπη και το σεβασμό της τοπικής μας κοινωνίας. Στην πορεία της ζωής του συναντήθηκε και με το Εργαστήρι, το οποίο, μαζί με τη σύζυγό του περιέβαλαν με αγάπη, το στήριξαν και το ενθάρρυναν στα πρώτα του βήματα. Ας είναι αιωνία η μνήμη του!

Σταυρούλα Τουλιάτου

Έφυγε από κοντά μας στις 8 Φεβρουαρίου 2022 η συμπολίτισσά μας **Σταυρούλα Τουλιάτου**, η ευγενής, καθοσυνάτη, δυναμική και ταυτόχρονα απλή και διακριτική σύζυγος, μητέρα και εκλεκτό μέλος της τοπικής μας κοινωνίας. Προικισμένη με το χάρισμα της αγάπης στον άνθρωπο έγινε φίλη και

συμπαραστάτιδα και στο Εργαστήρι. Σε όλους μας αφήνει αγαθή μνήμη, συλλυπούμαστε τους οικείους της και ευχόμαστε ο Κύριος της ζωής και του θανάτου να την αναπαύσει!

Ευάγγελος Κρικοχωρίτης

Έφυγε για την αιωνιότητα στις 4 Απριλίου 2023 ο συμπολίτης μας **Ευάγγελος Κρικοχωρίτης**, συνταξιούχος της ΔΕΗ, πολύ αγαπητός σε όλους και ευγενής. Ένας αθηθινός ευπατρίδης της πόλης μας. Κουβαλώντας μέσα του το παλαιό Αγρίνιο μοιραζόταν με ενθουσιασμό αναμνήσεις για την πόλη του, τους ανθρώπους της, τις πολιτιστικές της δράσεις. Φίλος του Εργαστηρίου και υποστηρικτής του από τα πρώτα του βήματα. Εκφράζουμε τα θερμά μας συλλυπητήρια στους αγαπημένους του.

Μιχάλης Οικονόμου

Αναχώρησε για την αιωνιότητα στις 18 Απριλίου 2023 ο συμπολίτης μας **Μιχάλης Οικονόμου**, Φιλολόγος, Θεολόγος και Ιεροψάλτης καλλιθέλαδος της πόλεώς μας. Σημάδεψε την τοπική μας εκπαίδευση με την πολύχρονη και ευδόκιμη υπηρεσία του ως καθηγητής και Διευθυντής Γυμνασίου. Πολύ αγαπητός στην κοινωνία, άριστος εκπαιδευτικός, λόγιος με συγγραφικό έργο και υπόδειγμα οικογενειάρχη. Στο πέρασμά του σκόρπισε την αγάπη, την επιείκεια στους ανθρώπους και γενικά διακρινόταν για το σπάνιο ήθος του. Υπήρξε φίλος και πολίτιμος συνεργάτης του Εργαστηρίου. Εκφράζουμε τα θερμότερα συλλυπητήριά μας στους οικείους του. Ο Θεός ας αναπαύει την ψυχή του «εν σκηναίς δικαίων».

Τι' αυτούς που έφυγαν από κοντά μας

Δημήτριος Μαντζουράτος

Έφυγε για την αιωνιότητα στις 5 Ιουνίου 2023 ο **Δημήτριος Μαντζουράτος**, ο άνθρωπος με τη μακρά και ξεχωριστή διαδρομή στο χώρο του αθλητισμού ως αθλητής ως καθηγητής Φυσικής Αγωγής σε σχολεία της περιοχής μας, ως επικεφαλής στο Γραφείο Φυσικής Αγωγής. Άνθρωπος με έντονη προσωπικότητα, άφησε έντονη τη σφραγίδα του στην οργάνωση πολλών εκδηλώσεων αθλητικών και πολιτιστικών με πολλή επιτυχία. Όλοι θα τον θυμούνται ως τελετάρχη των Εορτών Εξόδου της Ι.Π. Μεσολογγίου. Με επιτυχία και δυναμισμό υπηρέτησε και στη Δημοτική Αρχή. Υπήρξε εξαιρετικό μέλος του Εργαστηρίου με ενεργή συμμετοχή από την αρχή της λειτουργίας του και στήριζε έμπρακτα το έργο του. Εκφράζουμε τα θερμά μας συλλυπητήρια στην οικογένειά του. Ευχόμαστε ο Κύριος της ζωής και του θανάτου να τον κατατάξει «εν σκηναίς δικαίων».

Τζούλη (Γεωργία) Κούγια-Ζυγούρη

Έφυγε από κοντά μας η **Τζούλη (Γεωργία) Κούγια-Ζυγούρη**, διακεκριμένο μέλος της Αγρινιώτικης κοινωνίας. Εκλεκτή προσωπικότητα, έδωσε το δικό της στίγμα στη μέση εκπαίδευση ως καθηγήτρια της γαλλικής γλώσσας με την πρωτοποριακή για την εποχή μέθοδο διδασκαλία της. Η σχέση φιλίας, εμπιστοσύνης και αγάπης με τους μαθητές της ήταν η αναγκαία και ικανή συνθήκη για την τάξη. Έτσι αποτέλεσε πρότυπο για πολλές μαθήτριάς της οι οποίες τη θαύμαζαν και την αγαπούσαν. Υπήρξε φίλη γνήσια του Εργαστηρίου βοηθώντας το από την έναρξή του ενώ έδειχνε κι ένα πραγματικό ενδιαφέρον για τους εκπαιδευόμενους νέους του. Συλλυπούμαστε θερμά τα παιδιά της και τα εγγόνια της και ευχόμαστε να είναι αιωνία η μνήμη της!

Ευάγγελος Γ. Αγγέλης

Έφυγε από κοντά μας ο **Ευάγγελος Γ. Αγγέλης** στις 11-4-23. Με την τέχνη του αρτοποιού, το ήθος του έντιμου ανθρώπου και οικογενειάρχου αποτελούσε φωτεινό παράδειγμα για την τοπική μας κοινωνία. Εκφράζουμε τα θερμά συλλυπητήριά μας στην οικογένειά του και στην κόρη του Μαρίνα, η οποία είναι μέλος του Δ.Σ. του Εργαστηρίου μας. Ο Θεός να τον αναπαύσει «εν σκηναίς δικαίων».

Θανάσης Αλεξάκης

Στις 22-8-23 «έφυγε» ο **Θανάσης Αλεξάκης**. Ενεργός πολίτης, ο οποίος με την αγωνιστικότητα και τη μαχητικότητά του κέρδισε το σεβασμό ολόκληρης της κοινωνίας. Η συζυγός του υπήρξε από τους πρώτους εργαζόμενους του Εργαστηρίου με πολυετή δράση. Θερμά συλλυπούμαστε τους οικείους του. Ας είναι ελαφρύ το χώμα της αγρινιώτικης γης που τον σκεπάζει.

Κυριακή Ντζαμίλη

Στις 22-9-23 έφυγε από τη ζωή η **Κυριακή Ντζαμίλη**. Υπήρξε δραστήριο μέλος του Εργαστηρίου. Χαρακτηρίζονταν από ευγένεια ψυχής, διακριτικότητα και σεμνότητα. Ο Θεός να την αναπαύσει..

Αθανάσιος Παπαπάνος

Απεβίωσε στις 2 Νοεμβρίου 2023 ο Διευθυντής της Ορθοπαιδικής Κλινικής του νοσοκομείου Αγρινίου **Αθανάσιος Παπαπάνος**. Ο μεταστάς εργάστηκε με αφοσίωση επί σειρά ετών. Συνδύαζε την άριστη επιστημονική κατάρτιση με την ανθρωπιά και την υψηλή αίσθηση καθήκοντος. Υπήρξε μέλος του Εργαστηρίου μας. Στους οικείους του εκφράζουμε τα θερμά συλλυπητήριά μας.

ΣΤΑΘΕΡΟΙ ΧΟΡΗΓΟΙ

Αγαπητοί φίλοι του Εργαστηρίου

Ευχαριστούμε θερμά όλους όσοι επώνυμα ή ανώνυμα στηρίζουν με οποιονδήποτε τρόπο το έργο του Εργαστηρίου όλα αυτά τα χρόνια.

Θα θέλαμε να σας ενημερώσουμε ότι δεχόμαστε τρόφιμα (λάδι, τυρί, ζυμαρικά, γάλατα εβαπορέ, κρέας, κιμά κ.α.) για το καθημερινό γεύμα που προσφέρεται στα παιδιά. Επίσης, χρειαζόμαστε κουβέρτες, σεντόνια, καινούργια εσώρουχα για τους νέους μας και τρόφιμα για τις ανάγκες των Σ.Υ.Δ. που λειτουργούν στο Μεσολόγγι και στο Αγρίνιο.

Στις πολύ δύσκολες οικονομικές συνθήκες του τόπου μας η προσφορά σας είναι εξαιρετικά ευπρόσδεκτη.

Δεχόμαστε παραγγελίες για μπομπονιέρες γάμων και βαπτίσεων.

Εκθετήριο «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ»

Αγρίνιο Χαρ. Τρικούπη 9,
έναντι Δημαρχείου, τηλ. 26410 57601

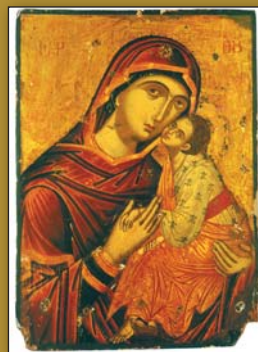

Εκθετήριο «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ»

Μεσολόγγι Κ. Πετροπούλου 3,
τηλ. 26310 25155

*Ευχόμαστε
στον φίλον του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ»
και του περιοδικού μας*

*Καλά
Χριστούγεννα*

*Ειρηνικό
το νέο έτος
2024*

Για τις μικρές ή μεγαλύτερες δωρεές υπέρ του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» καταθέτετε:
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ: 412/29612373 - IBAN: GR5701104120000041229612373
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ: 6268-010118-161 - IBAN: GR2801712680006268010118161